

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ד' (תש"פ)

מאמרים נבחרים משכונות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

פנחס

זהר המבואר
הפּתּוּר וְהַכּוּד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרון מלפני ברכו'

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

פנחס

היה אומר הבעל שם טוב נ"ע מְשַׁל, הָאֵב הַמְלַמֵּד אֶת
בְּנוֹ לִילָף, עוֹמֵד רְחוּק מֵעֵט וְקוֹרֵא אוֹתוֹ לְבֵא, וְבָבֵא אוֹ קְרוֹב
לְאֵב נִמְשָׁף הָאֵב לְהִלָּאָה וּמִתְרַחֵק יוֹתֵר מֵהֵבֵן וְהֵבֵן נוֹפֵל,
וְלָמָּה עוֹשֶׂה הָאֵב כֵּן, הֵינּוּ שְׁלוּלֵי אֵל לֹא הָיָה יָכוֹל הֵבֵן לִילָף
רַק אוֹתוֹ מֵעֵט, אֲבָל עֵתָה מִתְחַזֵּק הֵבֵן עַל רִגְלָיו וְהוֹלֵךְ
וּמִתְקָרֵב אֲצֵלוֹ יוֹתֵר, וְהַנְּמִשָּׁל מוֹבָן

(מאור עינים האזינו)

אוצר פניני החסידות

- א אור יצחק | יש לזכור בתנ"ג מצות כפי שמדקדקים בהוראת הרופא בליקחת תרופות
- ב תפארת שלמה | כל צדיקי הדורות הם נצוצות של משה רבנו ולדמים בעולם היא אך ורק עבור תקון נשמות בני ישראל
- ב נעם אֶלְמֶלֶךְ | כאשר רואים את הצדיק עושה איה דבר באהבה ויראה מבינים שמצוה לעשות כמעשהו
- ג שפתי צדיק | בכל דור יכול להיות כמשה רבנו, אלא שאין לנו הזכות להמירו
- ג חן אהרן | החולקים על הצדיק פגומים בבית
- ד קדשות ילי | בשעת תפלת שמונה עשרה הצדיק עומד בדבקות גמורה ואינו עולה בעולמות
- ד מחשף הלבן | הקם בחצות תפלתו מקבלת
- ד פתוחי חותם | התפלה במקום קרוב ולכן צריך להתפלל בזמנה ובכונה
- ה פתוחי חותם | פתח'ס אותיות' פני חס' ולכן גם הקב"ה חס על פניו
- ו גני יוסף | הדקדוקים בלשון רש"י
- ז דודאים בשדה | התורה מעידה על קנאות פתח'ס שהיתה קנאות אמת לשם שמים בלא תערובות של קנאה
- ז מקרי"ד מבעלזא | ממה שהקדוש ברוך הוא כועס בכל יום נתן לכל איש ישראל כח להרגו על יצרו
- ח לקויטי שיחות | באור מאמר המגרי"א פתח'ס בתלום פלא נעשה לו | ההבדל בין נס לפלא
- ט פתוחי חותם | כאשר אליהו בא לבית מפקדי חדושי תורה הנאמרים למעלה
- ט קדשת מרדכי | טעם נפלא לקר שזכה פתח'ס זרקא להנה
- י מאור החיים | זכור כאן ציוי שאת המדגים כדי שישונו בתשובה שלמה ותעצר המנפפה
- י ארץ החיים | משה רבנו בעקבותיו חשב שהוא נוגע בדיו מפני שחד דברים
- י באר משה | הצדיק ממתיק הדינים ומשפיע השפעות טובות לישראל ומוריד עצמו ממדרגתו כדי להעלות את ישראל
- י בית ישראל | צריך להתבטל לגמרי לצדיק שלא יהיה אצלו שום חלום מה יעשה הצדיק, וכשם שיוצא שאין אפשרות להפיר מלאך ואין להרהר אחריו, כך יהיה בעיני הצדיק
- יב שפתי צדיק | משה רבנו חבר את יהושע עם כל הקהל שקל הראוהו יזכר יוצא קדשתו הצפון כלבו
- יב הנותן אמרי שפר | זמן שלא עוסקים בו בתורה ומצות אינו נחשב לזמן
- יב מאמרי אֶמְנוּת' הַגָּלוּ הַקְּאָרִים | בכל יהודי שונה הארת כ"ב אותיות לשושים
- יד דברי יואל | על ידי ענה נחשב כאילו הקבנו קרבנות אף בעת החרבן
- יד לקויטי דברי ישראל | הטעם שישפיראל עושים מתוך קשי וטרדות עולם הזה חשוב יותר מעבודת המלאכים
- יד אמרי קדש | השיכות בין פני החק להתמקת הקללות
- יד שמועת יצחק | באור נפלא בדברי המדגש על הפסוק
- טו אור המאיר | דברי מוסר אודות התקדשות בעת האכילה לכל למלאות תאוון
- טז לקויטי אמרים | בזמן הגלות יותר קל לחשיג רוח הקדש | באור הריחק משכונ רע' על דרך זה
- טז תולדות יצחק | בימי בין המצרים יש אהבה והתגלות חסדים גדולה מאד בשמים
- טז דברי בינה | טעם קריאת פרשת פתח'ס הואצרת בתוכה את קדשת המועדים בימי בין המצרים
- יז לקויטי הלכות | על ידי בכנה והודת דמעות בבין המצרים ממקנים את פגם הראיה
- יז אמרי נעם | אי אפשר לזכות להתארת טעם השבת והמועדים אלא על ידי יסיעה לצדיק
- יז תורת הסבא קדישא מקומי | הצדיק הוא בבחינת שבת קדש וזאת רק טוב על האדם | הטעם שיש לרשעים מנוחה מענשם בשבת קדש
- יח בינת ישראל | הוראת החוזה מלובליו יע"א שיש לבוא לצדיק בעקר בשבת קדש
- יח אף פרי תבואה | הסתופפות בצל הצדיק לפחות פעם אחת בשנה בשבת או יום טוב
- יח שפע חיים | הצדיק מקבל השפעות כאשר מסתופפים בצלו
- יח ארץ צבי | מעלת שבתות ימי בין המצרים
- יח תפארת שלמה | בשבת השכינה שונה בתוכנו גם בגלות

אוצרות גאונים הדורות

- יט דברי שאול | אף בשעה שקנא פתח'ס לה' לא נעלם מעיניו מעלותיו הטובות של זמרי
- כ חסון וספר | עשיית הנס לפתח'ס שלא יקמא להורות שקנא לשם שמים
- כ בן דוד | ה' בקש ממשה שהוא יאמר לפתח'ס כדי שלא יקעו בהלכה
- כ ברית אבות | ה' נשבע על השקר לפתח'ס כדי שבהתחייבות תהיה קדעת כל הפוסקים
- כא עבודת הצדקה | בזכות שפתח'ס הציל את ישראל זכה להיות לעולם
- כב המדות ישראל | פתח'ס עשה מצוה בדבר שלא קבל מאת ה' ועל בן דודו שיטל שקרו
- כב תולדות נ"ח | לאחר שנעשה דין בזמרי נתכפר גונו ומתר להזכיר שמו
- כב נפלאות חדשות | הקטאו של צלפחד לא גרם נזק לגני ישראל
- כב מושב וקנים | הריגת אדם המזיב מיתה אינה פוסלת להנה
- כג עיר מקלט | מכאן למדים שהריגה לשם שמים אינה פוסלת לנשיאת פנים
- כג חן טוב | לא נתפחו פתח'ס עד שהרג את זמרי כדי שלא יפסל להנה על ידי הריגתו
- כד שית ישראל | בשעה שהרג פתח'ס את זמרי פרחה נשמתו ממנו ונתעברו בו נשמת זכב ואביוו ונעשה כאדם אחר הראוי להנה
- כד אזור אליהו - ישם איש ישראל המגפו - הריגת אדם הרג שנתחבב מיתה בבית דין של משה
- כה שור' חתם סופר | בניו של משה באמת היו ראויים לגדלה אלא שהושע היה ראוי יותר מחמת סודו הספסילים והמחיצאות
- כה כתב סופר | שבר משה מגדל ענותנותו שגניו וכולים להתהוה את ישראל מפאת זכות הרבים קשם שפם הוא אינו ראוי
- כו יתנו ספר | הממלא מקום אביו ביראת חטא ראוי למנותו
- כו בני שמועה | משה בא בטענה שמהרה רוח חדשה על בניו והיו ראויים לגדלה זו
- כו מנתת מרחקות | סבר משה להוריש לבניו את השדרה והמלכות, ואילו יהושע והקנים ילמדו את החקים והמצוות
- כז מעשי צדיקים
- כז יומא הדילואר
- כז ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה
- לז זוהר הקדוש | עם פרש הכתר והכבוד

נושאים בפרשת פנחס

מעלת הצדיקים

אור יצחק

רבי יצחק מאדוויל זיע"א

יש לדקדק בתר"ג מצות כפי שמדקדקים בהוראת הרופא בלקיחת תרופות

צְרִיכִים אָנַחְנוּ לְדַקְדֵּק מְאֹד בְּהַמְצוֹת, כְּמוֹ זֶה הַחֹלֶה שֶׁמְדַקְדֵּק מְאֹד בְּרִפּוּאוֹת שֶׁצָּנָה לוֹ הַמְמַמְחָה הַגְּדוֹל לְשַׁמֵּר אֶת עֲצָמוֹ מִכֵּל דְּבַר שֶׁמְחַזֵּיק לְהַמְחִלָּה שְׁלוֹ בְּכַדֵּי שִׁתְּרָפָא, כֵּן הוּא הָעֲנָן שֶׁל הַתְּרִי"ג מְצוֹת לְתַקֵּן נַפְשׁוֹ וּנְשַׁמְתּוֹ. וְכֵמוֹ שֶׁכְּתֹב הַרַמְבַּ"ם ז"ל בְּתַכְתּוֹ בְּהַשְׁמָנָה פְּרָקִים בְּעֵנֵן הַתְּשׁוּבָה, שֶׁצָּרִיף הָאָדָם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה לְתַקֵּן הַנֶּפֶשׁ, לְזֶה הָאָדָם הַחֹטֵא נִקְרָא חִלָּאת הַנֶּפֶשׁ, הֵינּוּ כְּמוֹ חִלָּאת הַגּוּף יְבוֹא לְהָאָדָם בְּזֶה שֶׁהוּא אוֹכֵל וְשׂוֹתֵה דְבָרִים שֶׁמְזִיק לוֹ שֶׁהֵם שְׁלֵא כְּפִי מְזוּגוֹ, וּבְנֹדָא נּוֹפֵל בְּחֹלָאֵת וּסְכָנָה גְּדוּלָה.

וְהַעֲצָה לְזֶה שִׁישְׂאֵל לְמַמְחָה גְּדוֹל מֵהַשְׁעֵשָׂה, וְהַמְמַמְחָה בְּשִׁכְלוֹ הוּא הַמְבִיֵן עַל מְזוּגוֹ וְטַבְעוֹ וְנוֹתֵן לוֹ אִיזָה סִמְמָנִים לְתַקֵּן מְזוּגוֹ וְטַבְעוֹ כְּבְּרֵאשׁוֹנָה, וּמְצָנָה אוֹתוֹ אִיף שִׁישְׁמַר אֶת עֲצָמוֹ מִן הַדְּבָרִים שֶׁמְזִיק לוֹ וּבִמְהָ קִלְקַל אֶת מְזוּגוֹ עַד שִׁיבְרִיא, וְכֵן הָעֲנָנִים בְּתַקֵּן הַתְּשׁוּבָה.

הַמְמַמְחָה הַגְּדוֹל בְּרִפּוּאֵת הַנֶּפֶשׁ הוּא הַצְּדִיק

לְכוּ צָרִיף הָאָדָם שִׁילָף לְהַמְמַמְחָה הַגְּדוֹל – הוּא הַצְּדִיק שֶׁל כָּל דוֹר וְדוֹר, הוּא יְכוֹל לְהַבִּיֵן אֶת הַחֹלָאֵת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ כְּפִי מְדַרְגָּתָה וְשָׂרְשָׁה, וְעַד הֵיכָן מַגִּיעַ הַפָּגַם שֶׁל זֶה הַנֶּפֶשׁ, וְנוֹתֵן לוֹ לְרִפּוּאוֹת הַנֶּפֶשׁ הַיָּא הַתְּשׁוּבָה כְּפִי מְזוּג הַנֶּפֶשׁ וְשָׂרְשָׁה, שֶׁעַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה מְתַקֵּן כָּל מֵה שֶׁקִּלְקַל, וּמְקַשֵּׁר אֶת הַנֶּפֶשׁ לְשָׂרְשָׁה כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנָה לוֹ מִן הַמְקוֹר הָעֲלִיּוֹן.

הַצְּדִיק יוֹדֵעַ לַעֲזֹב לְכָל אָדָם לְפִי הַשְׁתַּנּוּת נַפְשׁוֹ

וְגַם שֶׁמַּעֲתִי מַחְכְּמֵי הַפִּילוֹסוֹפִים שֶׁכָּבַל שְׂבָעִים שָׁנָה מִשְׁתַּנָּה הַטַּבֵּעַ וּמְזוּג שֶׁל הָאָדָם בְּהַשְׁתַּנּוּת הָאוּרִיִּים, וְזֶה מוֹרָה עַל מְזוּג וְטַבְעַ הַנֶּפֶשׁ, וּמְחַמַּת שְׁהוּף הוּא נִקְרָא בְּשֵׁר אָדָם וְהַגּוּף הוּא אִף לְבוּשׁ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר 'עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישְׁנִי' (איוב י יא), וּבָשָׂר אֵינָן בּוֹ הַשְׁתַּנּוּת כִּי אִף לְאַחַר מִיתָתוֹ הַבָּשָׂר מִנַּח וְנִשְׂאָר כְּמַקְדָּם, אִף בְּהַסְתַּלְקוּת הַנֶּפֶשׁ אֵינָן לוֹ חַיּוּת וְהוּא כְּמוֹ שֶׁאָר בְּשֵׁר נִבְלָה.

וְלָכֵן כָּל צְדִיק שֶׁבְּדוֹר הוּא הַיּוֹדֵעַ הַשְׁתַּנּוּת הַנֶּפֶשׁ מִצַּד נִשְׁמָתוֹ, שֶׁזֶה נּוֹדֵעַ שֶׁכְּבִיכּוֹ"ל בְּרוּף הוּא הוּא הַנוֹתֵן לְכָל דוֹר וְדוֹר צְדִיק כְּפִי הַרְּאוּי, וְהַרְּאִיָּה שֶׁאֲמַרוּ חז"ל (ב"ב עה.) שֶׁפְּנֵי מִשָּׁה כְּפִנֵי חֲמָה וּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּפִנֵי לְבָנָה, וּפְרַשׁ רַש"י ז"ל שֶׁכְּתוּב וְנִתְּנָה מֵהוֹדֵף עֲלָיו (כ"ו) וְלֹא כָּל הוֹדֵף, וְקִשָּׁה לָמָּה לֹא צָנָה שִׁיתֵּן לוֹ כָּל הוֹדוֹ. אִף כְּמִשָּׁל כְּשֶׁמְדַלֵּיק נֵר אֶחָד אוֹ שְׁלִשָּׁה יְכוֹל לְרִאוֹת הַיֵּטֵב כָּל מֵה שְׂרוּאָה, אָבַל כְּשֶׁמְדַלֵּיק אֲבוּקָה גְּדוּלָה אֵינּוּ רוֹאֶה כְּלוּם מַגְדֵּל הָאוֹר.

כֵּן הוּא הָעֲנָנִים, דוֹר הַמְדַבֵּר הִיָּה דוֹר דַּעַה כְּזוֹ שֶׁכְּבִיכּוֹל בְּרוּף הוּא דְבַר עֲמָהֶם פְּנִים אֶל פְּנִים, הֵינּוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל הָאוֹר שֶׁל מִשָּׁה, אָבַל הַדוֹר שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהִיָּה אַחַר מִשָּׁה לֹא הֵינּוּ יְכוֹלִים לְסַבֵּל הָאוֹר שֶׁל מִשָּׁה, לְזֶה צָנָה הַשֵּׁם יְחַבְּרָף לְמִשָּׁה וְאָמַר 'וְנִתְּתָ מֵהוֹדֵף עֲלָיו' וְלֹא כָּל הוֹדֵף כְּפִרּוּשׁ רַש"י ז"ל, וְד"ל.

הַצְּדִיק שֶׁכָּבַל דוֹר וְדוֹר, מִצַּד נִשְׁמָתוֹ וּמְקוּרוֹ הוּא הַמְמַמְחָה, הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת הַשְׁתַּנּוּת הַמְזוּג וְהַטַּבֵּעַ שֶׁל הַנֶּפֶשׁ וְהַנֶּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה, וּמְאִיזָה שֶׁרַשׁ הוּא הַחַיּוּת שֶׁלָּנוּ, וּמוֹרָה לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ בָּהּ, וּמְאִיר לָנוּ אֶת הָעֵינַיִם בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה לְכָל אִישׁ וְאִישׁ לְפִי שֶׁרַשׁ נִשְׁמָתוֹ (הַקְּדַמַּת חֲתָן הַמַּחְבֵּר הַרַ"ק רַבִּי יִשְׂעִיָּה מִפְּרָאנָא

זיע"א בעל ראשי בשמים):

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

כל צדיקי הדורות הם נבוצות של משה רבנו
ולדתם בעולם היא אך ורק עבור תקון נשמות
בני ישראל

הנה כבר נתבאר רמז בדברי חז"ל (עלה פ"א
מ"ב) הנטוע לרבים פטור וכו', לרמז על
הצדיק הדור שהוא נטוע לרבים, שכל ביאתו
לעולם הוא רק לצרכי הרבים לתקן נשמות
מבני ישראל, ואין לו בעולם הזה צורך עצמו
כלל, כי כבר הוא זפאי שלים, בבחינת נפש
רוח נשמה, אף הוא שליח עבור מעולם העליון
להוציא רבים מידי חובתן לתקנם ולהעלותם,
והצדיק הזה יכול להושיע את בני ישראל וכו'.

והנה כזה היה ענין מעלת משה רבנו עליו
השלוש בניתר שאת ויתר עז, פי כל
ענינו בעולם הזה היה רק מבחינת הטוב ולא
נהנה מעץ הדעת בנוגע, ועקר תולדתו היה רק
לצורך בני ישראל, והוא אשר נתבאה מרים
עתידה אמי שתלך בן מושיע את ישראל (סוטה
ג'). וכל חיותו לא היה מחיות הגשמי בעולם
הזה, פי לא בא לתקן לצורך עצמו כלל, רק כמו
החמה שהיא נבראת להאיר על פני הארץ, וזה
שאמרו (ב"ב עה) פני משה כפני החמה וכו'.

והאמנם פי על דרך זה הוא כל הצדיקים
האמתים, שהם כל ימיהם במסירות
נפש על כבודו של מקום ועל כבודו של בני
ישראל שהיה שלום ביניהם לבין אביהם
שבשמים, והם מנוצוץ של משה רבנו עליו
השלוש, פי פלטה נפשם לה, לכן הם נחשבים
רק בחינת רוח ונשמה. כמו שנשמע מאת הרב
הקדוש האלקי מורנו הרב אלימלך וולתו
[כמו שנדפס בהקדמה בנעם אלימלך], ואיש
כזה הוא נאה ונאה להיות מנהיג הדור צדיק
:סוד עולם:

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

כאשר רואים את הצדיק עושה איזה דבר
באהבה ויראה מכינים שמצוה לעשות כמעשהו

וידבר כו' פנחס בן אלעזר בן כו' עד ולא כליתי
כו' (כה יא). ופרש רש"י לפי שהיו
השכטים מבזין אותו הראיתם בן פוטי זה שפטם
כו' והרג נשיא שבט ישראל לכך בא הכתוב
ויחסו אחר אהרן. ויש להקשות וכי הם לא היו
יודעין מזה שמצד אב הוא מיחס ואף על פי
כן דברו, ומה הועיל שנכתב היחס של אהרן.
ונראה לפרש, דהנה יש כמה בני אדם שאינם
מרגישים איזה דבר אם בא להדם
אם לעשות הדבר ההוא או לאו, לפי שאין
מבינים לנטות עצמן אם יש מצוה בעשות
הדבר ההוא, פי היצר הרע מסמא את עיני
האדם לבלתי ראות האמת חלילה.

אלא פשוטין צדיק אחד שעושה הדבר ההוא,
והצדיק הוא עושה הדבר באהבה ויראה
כל כף עד שכל הרואין אותו מעידין על הדבר
שהוא מצוה גדולה לעשות כמעשהו, אף על
פי שמתחלה לא ידעו אם יש מצוה בה.

כן היה הדבר כאן, שאצל השכטים בתחלה
לא הבינו את המצוה של הריגת זמרי,
וכמו שאמרו שנתעלמה ממנו הלכה, וכשבא
פנחס ועשה הדבר הזה בכח קנשתו הגדולה
אז הרגישו כלם פה אחד שזה מצוה גדולה
להרג אותו אף על פי שהוא נשיא.

לכך היה בעיניהם חדוש גדול על פנחס שהיה
מצד אם בן פוטי ויעשה דבר גדול כזה
מה שלא עלה בלכם כלל שזה הוא מצוה,
ואיך בא זה לפנחס לידע מן הסוד ההוא.

לכך מתרץ הכתוב לומר, לא יהיה הדבר חדוש
בעיניכם, הוא היה גין אהרן ועמדה לו
זכות אהרן. והם שדברו, חלילה לא מתמת גנאי
דברו, אלא כמתמיהים על עצמם איך לא הרגישו
בדבר לעשות כמעשהו הקדושה והטהורה.

המקנא כמעשה טוב של חברו הקנאה מביאה לעשותו ואפלו למעלה מדרך הטבע

היוצא לנו מזה, שאחר שעשה פנחס דבר זה, הכניס קנאה בלב עם הקדוש שמהיום והלאה יביטו על ארחתיהם בעיני פקיקתא להיות זריו ונשכר במצות ה'. והנה האדם העובד ה' מעצמו ולפי שכלו, אז אינו יכול להגיע לעלות כי אם עד מקום ששכלו מגיע וכפי שרשו וכח הכנתו.

אבל כשאדם רואה מתברו דבר טוב והוא מקנא עצמו בו עשות גם כן כף, הקנאה מביאה שיעשה אפלו שלא בדרך הטבע ויכול לעלות למעלה על ידי זה, ולקבץ כתיב 'אל קנא כו' כי אם ביראת ה' כל היום' (משלי כג יז).

באור הפסוק על דרך הנ"ל

וזהו פניחס בן אלעזר כו' השיב כו' על ידי בקנאו את קנאתי בתוכם, פרוש שהכניס בלב ישראל הקנאה ביראת ה' כו', ולא כליתי פרוש הדבר הזה הוא דבר שאין בו בליזון, לכן אמר הנני נתון לו בריתי שלום, פי האדם הנקרא עובד ה' באמת הוא השלם בעובדים, ומי גרם זה, פניחס בגדל קדשתו, ולקבץ נתתי לו בריתי שלום, ועיין עוד:

שפתי צדיק

כי פנחס מנחם מפליץ זיע"א

בכל דור יכול להיות כמשה רבנו, אלא שאין לנו הזכות להכירו

גם בדורותינו יוכל להמצא כמו משה רבנו עליו השלום, ואנו בעונותינו הרבים אין לנו זכיה להפירו. גם בגלותו אמרו חז"ל (שמו"ר א כז) על פסוק וי'רא בסבלתם' (שמות ב יא) שהיה נותן כתפו ומסיע לכל אחד ואחד מישראל, כן אהנו תמיד, הקדושים שבדור מסיעים לכל אדם מישראל, או בכתפו או בהאנחה עבורו, רק שאין אנו כדאים להיות מבין עליו.

שכן שמעתי מחסיד אחד ששמע מפה קדוש הרבי רבי בונים ו"ל, בתפלת משה רבנו עליו השלום 'פקד וגו' איש על העדה וגו' (כו טו), מה סלקא דעתך שיעזוב חס ושלום את ישראל, אכן ידע שיהיה אחד מנהיג קדוש, רק לפעמים שאין העדה כדאית להפירו, שאינם מבינים מי הוא הצדיק הדור, ולקבץ סיים ולא תהיה עדת וגו' אשר אין להם רעה, שיהיה להם התקרבות אל הרעה הנאמן.

וכן שמעתי מפה קדוש זקני ו"ל, אשר מה שבדורותינו ישראל קדושים רצים לאלפים אחרי כל רבי אף קטן, אמר שיוכל להיות מזה תקון גדול על מה שהכתוב צווח ששלח השם יתברך השכם ושלוח ולא שמענו, לקבץ כשיש הנה אמינא על אחד שהוא עובד השם יתברך אנו רצים אחריו (פרשת שופטים):

חן אהרן

רבי גדליהו אהרן מפקאליןקע זיע"א

החולקים על הצדיק פגומים בכרית

לכן אמר הנני נתון לו את בריתי שלום (כה יב). ב' במקורה, דין, ואיך לכן אמר לבני ישראל אני ה' (שמות ו ח), עיין בעל הטורים. יש לקשר אותם שניהם יחד בדרך זה:

הנה אמר הרב הקדוש הרב פנחס מקאריץ זיע"א שהמחלקת שחולקין על הצדיק ועובד ה' הוא לאות על אותם המחרחרים ריב שנתפסו בהחטא הנודע חס ושלום, וממילא מוכן מי שהוא פורק על מלכות שמים וחולק על ה' חס ושלום הוא קל וחמר שנתפס בהחטא הנודע. **וזהו** הפונה 'לכן אמר לבני ישראל אני ה'', שיהיו חזקים באמונה בה', ועל ידי זה 'לכן אמר הנני נתון לו את בריתי שלום', רצה לומר כשיאמינו בה' יהיו נוטרי ברית, ודו"ק:

מעלת התפלה

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

בשעת תפלת שמונה עשרה הצדיק עומד בדבקות גמורה ואינו עולה בעולמות

הנה ידוע דברי חז"ל (ברכות כו:): דאין עמידה אלא תפלה, שנגאמר (תהלים קו ל) ויעמד פינחס ויפלל, דלכאורה אינו מובן, וכי לא מצינו יותר עמידה כי אם בתפלה דוקא, אלא ודאי פוגו לאיזה דבר ולא כפי פשט הענין.

אך דבאמת חז"ל בודאי לא דברו מן המון עם, רק מאנשים חכמים וצדיקים, ובאלו לא שיף עמידה כלל, דכל ימיהם הם הולכים בשכלם ומחשבתם ממדרגה למדרגה מעולם לעולם, כי ששאדם רוצה לבקש את הבורא בכל העולמות לבוא לעבדות האמתית ולהיות כפיכול אצלו, צריך האדם לבקש יומם ולילה על ידי תורה ומצות, ועל ידי צרופי שמות ואותיות ותבות הקדושים, ועל ידי מלאכים הקדושים ששכל עולם ובכל מדה, ואי אפשר להיות כלל במעמד אחר, ולזה נקראים הצדיקים מהלכים **ולא** יציר כלל עמידה זולת בתפלה דהוא הדבקות, כשאדם הולך דרך כל העולמות

על ידי השירות ותשבחות שאומר, ופסוקי דומרה, אז בכל פעם משיג יותר שכל דרך המדות, אבל עדין לא הגיע אל המלך בעצמו, להיות דבק אצלו ממש בלי שום הפסק ומסך אפלו של קדשה, זולת אורות אין סוף הפשוט, ולכך נקרא עולם אצילות, שהוא מלשון אצלו, ששאדם עומד אצלו תברך ממש.

וזוהו בתפלת שמונה עשרה, שאז האדם עומד בעולמות עליונים ובעולם האצילות, שאין שום מסך וחלון הקדשה מפסיק ביניהם, רק אורות של אין סוף המקיף את האדם מכל צדדיו, ולפניו ה' ממש ישפך שיחו.

מה שאין בן מקדם הגיעו להתפלל, אף על

גב דאצילות היא בכל עולם, היא רק על ידי לבושים אחרות פשוט, כל זמן ששהאדם עדין בעולמות התחתונים והוא הולך מעולם לעולם ואינו משיג רק אצילות, הוא דבקות דרך אותו עולם שעומד שם, אם עדין הוא בעשה אז נקראין אצילות דעשה, וכשהולך במחשבתו לעולם המלאכים, אז הוא באצילות דיצירה, וכן אצילות דבריאה.

עד אשר האדם מגיע לאצילות דאצילות, ומשם אין יכול לילך יותר, כי פינן שצריך ליצר במחשבתו שהוא עומד לפניו תברך לבדו ומקיף אותו, והוא מתחנן אליו כבן המתחטא לפני אביו ומסדר בקשתו, ושם לא יציר הליכה, ולכך נקראת השמונה עשרה תפלת עמידה, כי שם האדם עומד לפניו תברך. **ושפיר** צדקו דברי חז"ל דאין עמידה אלא תפלה שנגאמר ויעמד פינחס ויפלל, וקשה האיך שיף בצדיק כזה לשון עמידה, לזה מתרצין, דהוא עומד בתפלה, ושם לא שיף הליכה כי אם עמידה לפניו תברך (פרשת בשלח ד"ה הנני עומד):

מחסף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

הקם בחצות תפלתו מקבלת

צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו

(כח ב). **צו** את בני ישראל, אפשר לרמוז צו את במלוי צד"ו וי"ו אלף תי"ו עם האותיות והכולל גימטריא 'הקיימה בחצות', שצריך האדם להזדרז לקום בחצות לילה דעל ידי כף תהיה תפלתו ביום מרצה ומקבלת פראוי, כמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה (הגיגה יב:), כל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד נמשך עליו ביום, שנגאמר (תהלים מב ט) 'יומם יצוה ה' חסדו', משום ד'בלילה שירה עמי' (שם), וכיין דחוט של חסד נמשך עליו ביום זה הוא מסלה לקבלת התפלה.

ולפיכך אָמר כּאֵן שָׁבָא לרְמוֹז עֲנֵן הַתּפִּלָּה בְּמִלַּת צוֹ, דְּכָל צוֹ הוּא לְשׁוֹן זְרוּז מִיַּד וּלְדוּרוֹת, וּלְפִיכָף אָמר צוֹ שֶׁהוּא לְשׁוֹן זְרוּז גְּדוּל, שְׂיִהְיוּ זְרִיזִים וְיִזְהָרִים הִרְבָּה בַּתּפִּלָּה. וְהִנֵּה הַתּפִּלָּה רְמוּזָה בְּמָה שְׁפָתוֹב וְאִמְרַת אֱלֹהִים, מְצוּה הַתּלוּיָה בְּאִמְרָה, וְהִיא הַתּפִּלָּה:

הַתּפִּלָּה וְעִנֵּית אֲמֵן גּוֹרְמִים לִיחֹד

צ'ו אֵת רְאִשֵׁי תְּבוֹת גִּימְטְרִיא 'אָמֵן' שֶׁהוּא גִימְטְרִיא 'הַגִּי' אֲדָנָי', שְׁעַל יְדֵי הַתּפִּלָּה וְעִנֵּית אֲמֵנִים דְּקַדִּישִׁים וּבְרִכּוֹת הַתּפִּלָּה מִתְיַחֲדִים זְעִיר וְנוֹקְבָה שֶׁהֵם הַגִּי' אֲדָנָי, וּלְפִיכָף הַתּחִיל בְּצוֹ אֵת שֶׁהוּא רְאִשֵׁי תְּבוֹת גִּימְטְרִיא 'אָמֵן':

הַתּפִּלָּה מְכַנְיָה אֶת הַסְטְרָא אַחְרָא

וְאִמְרַתִּי אֱלֹהִים אֶת קַרְבְּנֵי לַחֲמִי. אֵת קַרְבְּנֵי ל'חֲמִי' רְאִשֵׁי תְּבוֹת קל"א, גִּימְטְרִיא סמ"א"ל, דְּעַל יְדֵי תּפִלָּה נִכְנַע סמ"א"ל. וּמִמִּקּוּמוֹ הוּא מְכַרַע, דְּקָלָא' הוּא תְּרַגּוּם 'קוּל', וּבָא לְשׁוֹן נוֹפֵל עַל לְשׁוֹן, דְּעַל יְדֵי קָלָא שֶׁהוּא קוּל הַתּפִּלָּה, נִכְנַע סמ"א"ל שֶׁהוּא גִימְטְרִיא קל"א, וְהֵינּוּ אֲתֵי קָלָא וּמִבְטָל קָלָא. עוֹד, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמְרַתִּי אֱלֹהִים סוֹפֵי תְּבוֹת גִּימְטְרִיא ת"פ, דְּעַל יְדֵי תּפִלָּה נִכְנַעַת לִילִי"ת שֶׁהִיא גִימְטְרִיא ת"פ:

שְׁלֵמוֹת הַכּוֹנֵה

אֵת קַרְבְּנֵי לַחֲמִי לְאִשֵׁי, דְּקַדּוּק הַלְשׁוֹן בְּכּוֹנֵי בְּאִמְרוֹ קַרְבְּנֵי, לַחֲמִי, אִשֵׁי, לְהוֹרוֹת בָּא דְּצִרְיָה הָאֲדָם שְׂיִהְיֶה דַעְתּוֹ וְלִבּוֹ שְׁלֵם בַּתּפִּלָּה, וְזֵהוּ קַרְבְּנֵי, לִי, לְשִׁמִּי. לַחֲמִי, לְשִׁמִּי. לְאִשֵׁי, בְּלִי שׁוֹם מִחֻשְׁבָּה זָרָה:

זֶה שְׁאֵמַר צוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הִיא קִימָה בְּחֻצוֹת לִילָה כְּמוֹ שְׁפָתְכֵנוּ, וּמִמִּילָא אֵת קַרְבְּנֵי לַחֲמִי שֶׁהִיא הַתּפִּלָּה, תִּהְיֶה רִיחַ גִּיחָחִי, מִקְבֻלַּת וּמְרַצָּה:

פְּתוּחֵי חוֹתֵם

רַבִּי יַעֲקֹב אַבִּיחֻצִירָא זִיע"א

הַתּפִּלָּה בְּמִקּוּם קַרְבֵּן וְלִכּוֹן צִרִיד לְהַתּפַּלל בְּזִמְנָה וּבְכּוֹנָה

אֶפְשָׁר לְרְמוֹז, דְּהַתּפִּלוֹת כְּנֶגֶד הַקַּרְבָּנוֹת נִתְקַנּוּ, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (הוֹשֵׁעַ י"ד א) וַיִּשְׁלַמְהָ פְּרִים שְׁפָתֵינוּ. וְצִרִיד הָאֲדָם לְהִיּוֹת זֵהִיר מְאֹד בַּתּפִּלָּתוֹ כְּכֹל עַת, זֵהִיר שְׁלֵא יַעֲבֹר עָלָיו שׁוֹם זְמַן תּפִּלָּה, דְּכִמוֹ שְׁבִקְרָבָן אֲמַרִינֵן עֵבֶר זְמַנּוֹ בְּטָל קַרְבָּנוֹ, כִּף הַדִּין בַּתּפִּלָּה, דְּהַפְּעֵלָה שְׁעוּשָׁה תּפִּלָּה זוֹ אֵינָה עוֹשָׂה הַתּפִּלָּה הַבְּאָה אַחֲרֶיהָ.

וְגַם כֵּן כְּשִׁיבּוֹא לְהַתּפַּלל, צִרִיד שְׂיִכְנוֹן אֵת דַעְתּוֹ לְתּפִלָּה דְּוָקָא בְּלִי שְׂיִפְנָה לְבוֹ לְשׁוֹם מִחֻשְׁבָּה אַחֲרַת, דְּוָמִיא דְּקַרְבָּן, דְּמָה אֶשֶׁם לְדַעַת אֶף יִסּוּרֵין לְדַעַת. דְּהִנֵּה כָּל הַדִּינֵין וְהַקְּטָנוֹת עַל יְדֵי הַתּפִּלוֹת מִתְמַתְקִים, וְכֵן נִמִּי הַקְּדִישׁ הוּא מְתַבַּר שֶׁלְשָׁאִין דְּפְרִזְלָא, וְכָל זֶה צִרִיד אֲדָם לְכוֹן דַעְתּוֹ, דְּהַעֲקֹר תְּלוּי בְּכּוֹנַת הַלֵב, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (דְּבָרִים י"א יג) וַיִּלְעָבְדוּ כָּכֵל לְבַבְכֶם, דְּעַבְדָּה שְׁבַלֵב זוֹ הִיא תּפִלָּה:

צִרִיד לְהוֹדְרוֹ לְתּפִלָּה

וְעַקֵּר הַלֵל, הַתּפִּלָּה הִיא צִרִיכָה זְרִירוֹת גְּדוּלָה,

פְּרָשֵׁת פְּנַחֵס

פִּינַחֵס כֵּן אֶלְעֹזֵר כֵּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֵת חֲמַתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּקְנָאוֹ אֵת קְנֵאתִי כַּתּוּכֶם וְלֹא כְלִיתִי אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּקְנֵאתִי. לְכֹן אָמַר הַגִּי נָתַן לוֹ אֵת בְּרִיתִי שְׁלֹם.

אֶפְשָׁר לְרְמוֹז דְּפִינַחֵס אוֹתִיוֹת 'פְּנִי חֵס', דְּיָדוּעַ,

פִּינַחֵס כֵּן אֶלְעֹזֵר כֵּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְגו' (כ"ה י"א)

פְּתוּחֵי חוֹתֵם

רַבִּי יַעֲקֹב אַבִּיחֻצִירָא זִיע"א

'פְּנַחֵס' אוֹתִיוֹת 'פְּנִי חֵס' וְלִכּוֹן גַּם הַקַּב"ה חֵס עַל פְּנֵי

ולכן משה רבנו לא רצה לילך ולנקם ממנו, ממה נפשך, אם לא יראה בשעת מעשה אסור לנקם ממנו, ואם ילך לראות, חשש שמא יחשדו ישראל אותו שיש שמץ עברה בו חס ושלום, ולא רצה להביא ישראל לחטא שיחשדו אותו, אבל פנחס ראה המעשה, כמו שכתב רש"י (לעיל כה ז) 'וירא פנחס' - ראה מעשה ונזכר הלכה.

השכטים כזו את פנחס שהיה שראא את המעשה סימן שיש בו פנים זה

ולכן השכטים כשראו שפנחס עשה הנקמה, היו מבזים אותו באמת - כיין שהיה ראה בנדאי יש בו גם כן שמץ עברה חס ושלום. ולזה אמרו 'הראיתם', הינו שכל ישראל לא ראו והוא ראה.

וחשבו שיש בו שמץ עברה זו מחמת שהיה אבי אמו מפטם עגלים לעבודה זרה. 'עגל' ראשי תבות 'עבודה זרה גילוי עריות ל'שון הרע, וזמרי עשה כל השלש אלה, שעבד עבודה זרה של פעור, וגלה עריות, ולשון הרע שדבר כנגד משה רבנו עליו השלום.

אם כן כל ישראל שראו שעבדו עבודה זרה כמה אלפים, באמת היה משמץ זה אצלם אף לאותם שנשארו אחר המגפה והיו צדיקים, כמו שכתב הזהר שהם עבדו לזלזל - ואפלו הכי נתנו כח לסטרא אחרא, עין לעיל מה שבארנו, ולכן חשדו בפנחס שהוא ראה המעשה שיש בו גם כן שמץ אלו הואיל והוא בא מיתרו.

פנחס לא היה פגום כלל אלא רק תקן את חטא אהרן

אכל האמת שלא היה בפנחס שום שמץ מיתרו כלל, רק מאהרן מה שעשה באנס את העגל שלקח מידם, כמו שכתב בזהר (ח"ב קצב): אנת נביאה קדישא לא ידעת לאסתמרא עין שם, ומכח עשית העגל היה גלוי עריות כמו שגאמר (שמות לב ז) 'ויקמו לצחק' יש במשמע הזה גלוי עריות, אם כן זה היה שמץ לאהרן, וזה השרש היה בפנחס ותקן את הכל

דהעובר עברה ומפל שפן גלוי ערוה, פדוחק רגלי שכניה, ולא חס על כבוד קונו, והנה זמרי כן סלוא לא חס על כבוד קונו, ופינחס, קנאת ה' צבאות היא שהביאתו לדבר זה, והכניס עצמו בספנת נפשות בשביל כבוד ה'. וזה שרמו הקדוש ברוך הוא למשה באמרו, פינחס, אותיות 'פני חס', דהינו זה חס על פנים שלי, ולפיכך גם אני בשביל כך השבתי את חמתי מעל בני ישראל, לכן גם אני אעשה לו הדבר הזה, והוא, 'לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום', דהינו גם אני חסתי על פנים שלו ולא ישלט בו מלאך המות, וזהו 'שלום' ממלאך המות:

פינחס כן אלעזר כן אהרן כההו וגו' (לפי שהיו השכטים מכזין אותו הראיתם כן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל, לכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, רש"י) (כה יא)

גנזי יוסף

רבי יוסף מסטאנוב זיע"א
הדקדוקים בלשון רש"י

הנה מה שכתב רש"י 'הראיתם', הוא לשון יתור. וגם למה לא עשה משה זה הנקמה. ועוד וכי לא ידעו השכטים שהוא כן אלעזר. וגם למה כתב רש"י 'ויחסו אחר אהרן' ולא כתב אחר אלעזר שהוא קרוב יותר.

כל מה שרואה אדם בחברו הוא סימן על פגמיו

ונראה לבאר, שכתב בספר תולדות יעקב יוסף בשם החסיד הבעל שם טוב, אם רואה אדם לאחר שעשה עברה, מסתמא יש שמץ עברה זו אצלו וצריך לתקן עצמו וגם לזה שעשה עברה לפניו, עין שם.

הטעם שמשה רבנו לא פגע בזמרי

והנה הבעל ארמית קנאים פוגעים בו - הוא נוקא כשרואה אותם בשעת מעשה,

שיטל שָׁכְרוּ, רָצָה לוֹמַר לְפִי שְׁלֹדְכָרֵי הַשְּׁבָטִים שֶׁשָׁדְרוּ אוֹתוֹ שֶׁהִיָּה לוֹ קְנָאָה עַל הַנְּשִׂיאֵי אֵינוּ בְּדִין שְׁיִטַל שְׁכָרוֹ, אָבֵל בֵּינָן שְׁיַחֲסוּ אַחֵר אַחֵרן כְּנִ"ל וְלֹא הִיָּה לוֹ רַק קְנָאָת ה', לְזֶה בְּדִין הוּא שְׁיִטַל שְׁכָרוֹ, וְדוּק.

הטעם שיחסו הכתוב לאהרן לפני מעשה הקנאות

וּבָזָה מִיֵּשֵׁב מִה שֶׁקָּשָׁה לְפָרוֹשׁ רִש"י לְמַה יַּחֲסוּ אַחֵר אַחֵרן קָדָם הַמַּעֲשֶׂה בְּדַכְתִּיב וַיִּרְא פְּנִחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיִּקַּח רִמַח בְּיָדוֹ כו', וּלְפִי דְבָרֵינוּ מִיֵּשֵׁב, שֶׁבָּא לְהוֹרוֹת קָדָם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעָקַר הָיָה רַק קְנָאָת ה' וְלֹא קְנָאָת עֲצָמוֹ, לְכַף יַחֲסוּ אַחֵר אַחֵרן שֶׁהִיָּה לוֹ בַּחֲיִנַת מָה, וְדוּק הֵיטֵב:

בְּקִנְאוֹ אֶת קְנָאֲתִי בְּתוֹכֶם (בַּנְּקֻמוֹ אֶת נְקַמְתִּי בְּקִצְפוֹ אֶת הַקִּצְפֵי שֶׁהָיָה לִי לְקִצְפֵי רִש"י) (כה יא)

מִהֲרִי"ד מִבְּעַלְזָא

רבי ישכר דב מבעלזא זיע"א

ממה שהקדוש ברוך הוא כועס בכל יום נתן לכל איש ישראל כח להגן על יצרו

בְּקִנְאוֹ אֶת קְנָאֲתִי. פִּרְשׁ רִש"י וְ"ל בְּנִקְמוֹ אֶת נְקַמְתִּי בְּקִצְפוֹ אֶת הַקִּצְפֵי שֶׁהָיָה לִי לְקִצְפֵי.

אָמְרוּ רַב"ל (בְּרֵכוֹת ה.) לְעוֹלָם יִרְגִּזוּ אָדָם יִצְר טוֹב עַל יִצְר הָרַע שֶׁנֶּאֱמַר יִרְגִּזוּ וְאֵל תִּתְטָאוּ (תְּהִלִּים ד ה.) וּמֵהִיכָן יֵשׁ לְצַדִּיקִים כֹּחַ זֶה שֶׁל רִגְזוֹ, הָרִי מִדָּה זֹאת אֵינָה מִדָּה מְשַׁבַּחַת, וְהֵם מֵרַחֲמֵי מִדָּה זֹאת מִהֶאָדָם, אֲלֵא מְצִינוּ שֶׁדָּרְשׁוּ רַב"ל (בְּרֵכוֹת ט.) עַל הַפְּסוּק 'וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם' (תְּהִלִּים ז יב) שֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כּוֹעֵס בְּכָל יוֹם רְגַע, מָזָה מִמְשִׁיכִים הַצַּדִּיקִים כֹּחַ לְהִרְגִּזוֹ יִצְר טוֹב עַל יִצְר הָרַע.

באותה העת לא כעס הקב"ה ופנחס כעס את שהיה לקב"ה לכעס

אֲמַנָם יְדוּעַ (בְּרֵכוֹת שם) אָמְרָם וְ"ל עַל מָה דְּכַתִּיב 'וּמָה אֲזַעַם לֹא זַעַם ה' (בַּמִּדְבָּר

בְּעֵשִׂית הַנִּקְמָה, וְזָהוּ שֶׁכָּתַב רִש"י 'כֹּא הַפְּתוּב וַיַּחֲסוּ אַחֵר אַחֵרן', וְהֵבֵן הֵיטֵב:

דוּדָאִים בְּשָׂדֵה

רבי ראובן מנ'ארנובצה זיע"א

התורה מעירה על קנאות פנחס שהיתה קנאות אמת לשם שמים בלא תערובות של קנאה

כְּתַב רִש"י לְפִי שֶׁהָיוּ הַשְּׁבָטִים מִבְּזִים אוֹתוֹ הִרְאִיתֶם בֶּן פּוֹטִי זֶה שֶׁפִּטְטֵם אָבִי אִמּוֹ עֲגָלִים לְעַבּוּדָה וְזֶה וְהָרַג נְשִׂיא שֶׁבֵט מִיִּשְׂרָאֵל לְפִיכָף יַחֲסוּ אַחֵר אַחֵרן. וְדָקְדְּקוּ הַמְּפָרְשִׁים אִף שֶׁהִיָּה מִיַּחַס מִצַּד אָבִיו עֲדִין הַבְּדוּי מִצַּד אִמּוֹ בְּמִקּוּמָה עוֹמְדָת.

וַנִּרְאָה לְבָאָר, שֶׁעָקַר בְּנַת הַבְּדוּיִן שֶׁבָּזוּ אוֹתוֹ, לְהִיּוֹת שֶׁפִּטְטֵם אָבִי אִמּוֹ עֲגָלִים לְעַבּוּדָה

וְזֶה מִסְתַּמָּא נִשְׂאָר אֵיזָה שֶׁמִּיָּן פְּסוּל בְּזוּרְעוֹ, וְחִשְׁבוּ שֶׁכּוֹנֵנַת פְּנִחָס שֶׁהָרַג נְשִׂיא שֶׁבֵט מִיִּשְׂרָאֵל, מִחֲמַת קְנָאָה שֶׁנִּחְקָנָא פְּנִחָס בְּזַמְרֵי שֶׁהִיָּה נְשִׂיא וּפְנִחָס לֹא הִיָּה נְשִׂיא, וּמִחֲמַת קְנָאָה קָם עָלָיו לְהִרְגוֹ, וְאִף שֶׁעָשָׂה בְּדִין מִכָּל מְקוֹם יֵשׁ בְּמַעֲשֶׂה זֶה פְּעֻרָת מַחְשַׁבַת קְנָאָת עֲצָמוֹ. זֶה הִיָּה בְּנִתְנָם. וְלְזֶה דְּקָדְקוּ בְּדַבְרֵיהֶם 'וְהָרַג נְשִׂיא שֶׁבֵט כו'', רָצָה לוֹמַר שֶׁנִּחְקָנָא עַל שֶׁהִיָּה נְשִׂיא.

וְהֵאֱמַת אֵינוּ בֶּן, שֶׁלֹּא הִיָּה אֲצֵל פְּנִחָס שׁוֹם מַחְשַׁבַת קְנָאָה, רַק קְנָאָת ה', כְּמוֹ

שֶׁנֶּאֱמַר בְּקִנְאוֹ אֶת קְנָאֲתִי כו' וְלֹא קְנָאָת עֲצָמוֹ. כִּי בְּאֵמַת הִיָּה פְּנִחָס עָנוּ גְדוּל וְלֹא רָדַף אַחֵר הַכְּבוֹד וְהִשְׁרָרָה, כִּי הִיָּה לוֹ מִדְּרַגַּת וּבַחֲיִנַת אַחֵרן שֶׁהִיָּה עָנוּ גְדוּל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה רַבִּינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם 'וַנִּחְנֶנּוּ מָה כו' (שְׁמוֹת טו ז), וְזֶה בְּנַת רִש"י לְפִיכָף יַחֲסוּ אַחֵר אַחֵרן, רָצָה לוֹמַר שֶׁהִיָּה לוֹ בַּחֲיִנַת מָה כְּמוֹ אַחֵרן. וְנִתְבַטַּל דְּבַרְיֵיהֶם שֶׁבָּזוּ אוֹתוֹ.

באור דברי המדרש בדיון הוא שיטל שכרו

וּבָזָה מִבָּאָר הַמְּדַרְשׁ (בַּמִּדְבָּר וַחֵב כֹּא א) פְּנִחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן – בְּדִין הוּא

רצונו יתברך, באפן שאין דבר שיכול למנע אותו מלקיים רצונו יתברך, ומסור נפשו על זה.

ובזה גופא יש שני אפנים הנ"ל – 'נס' ו'פלא': יש אדם שעקר עבודתו היא על פי טעם ודעת, בלמוד התורה, קיום המצוות, וכיוצא בזה, אלא שאם נצרך באיזה פרט יוצא מהרגיל, מסירת נפש, הרי הוא מתיגע ומעורר בעצמו הנהגה חדשה, תקף גדול עד כדי מסירת נפש. ומוכן שאז המסירת נפש בכל פעם היא עבודה חדשה, וצריכה להיות התעוררות חדשה על זה.

אבל יש אדם שהוא איש מסירת נפש, שהוא מסור ונתון לגמרי לרצונו יתברך ואין לו רצון בפני עצמו כלל, ענינו הוא מסירת נפש להקדוש ברוך הוא, ואזי בדרך ממילא יש לו מסירת נפש בכל ענין ופרט הקשור לעבודתו יתברך – על דרך הנ"ל בענין של 'פלא', שזהו מצב של הנהגה נסית באפן שהנהגה זו היא הנהגה הרגילה (הטבעית) שלו.

דרגתו של פנחס היתה מסירות נפש למעלה מחשבון ומדידה

וזוהי דרגתו של פנחס, בקנאו את קנאתי, שספן עצמו בענין שאין בזה חיוב (ואדרבה, אם היה שואל – אין מורין בן), אלא שקנאין פוגעין בו, שזהו רשות והתר לקנאי לפגע בו; ובפרט לפי דברי הירושלמי (סנהדרין פ"ט ה"ד) שקנאות זו היא 'שלא ברצון חכמים'. ועוד זאת בנדון דגן – שמשנה רבנו לא עשה כלום (והרי פינחס לא היה יודע שנתעלמה ממנו הלכה) – אבל פינחס לא נכנס לשקלא וטריא בעצמו כי אם קנא קנאת ה' צבאות.

מסירת נפשו של פינחס היתה למעלה מחשבון ומדידה, משום שהיה איש מסירת נפש בעצם, וכיון שהיה ענין של קדוש השם – קנא קנאת ה' צבאות. ומדה כנגד מדה – שפלא נעשה לו:

כג (ח), פי כל אותן הימים לא זעם ה' שלא יוכל בלעם לקלל בני ישראל, ומחמת זה במעשה פעור לא היה כח כל כך לישראל להרגיז יצר טוב על יצר הרע ונכשלו הרבה. **אמנם** פנחס התגבר ונתעורר מעצמו לקצף הזעם והקצף שהיה להקדוש ברוך הוא לקצף בכל יום. וזהו שכתב רש"י בקצפו את הקצף שהיה לי לקצף, ובזה נתן כח גם לכל ישראל להרגיז ולהכניע היצר הרע ולהגביר היצר טוב:

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א
באור מאמר הגמרא הרואה פנחס בחלום פלא נעשה לו | ההבדל בין נס לפלא
הרואה פנחס בחלום פלא נעשה לו (ברכות טו:), כמו שנעשה לפינחס בדרךמרינן בסנהדרין (רש"י). ענין של 'נס' הוא שדוד מערכות הטבע, שמזה גופא מוכן, שיש נתינת מקום להנהגת הטבע, אלא שפועל בה שדוד ובטול, ולכן, בכל פעם שיש 'נס' צריך להיות פעלה חדשה עוד הפעם של בטול הטבע.
מה שאין בן 'פלא', ד'כל הפלאה לשון הבדלה ופרישה' (רש"י דברים יז ח) – מורה על הנהגה שמבדלת לגמרי מהנהגת הטבע, עד שאינו בגדר הטבע, ובמילא אין כאן בכל פעם פעלה מיחדת של שדוד הטבע, אלא נקבעה הנהגה נסית שהיא תהיה הנהגה הרגילה בכל מארע זה.

ענין בחינות 'נס' ו'פלא' בעבודת האדם

ובעבודת האדם: ענינו של 'נס' הוא מסירת נפש, דכמו שנס פשוטו מורה על גדלותו של הקדוש ברוך הוא, שאין דבר המונע מלוי רצונו יתברך, ואם מצב הטבע מנגד לרצונו הרי הקדוש ברוך הוא משנה הטבע – על דרך זה הוא ענין עבודה מתוף מסירת נפש, שזה מורה על תקף רצונו של האדם לעשות

לומר קטגוריא בפיו על ישראל, ובשביל כך יהיה חסר מעט מסודות התורה מחמת הבטול שמחבטל בשעה שהוא בא לברית מילה.

באור הפסוק על דרך הג"ל

וזהו שאמר 'לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום', הוא ברית על התורה הנקראת 'שלום', דהינו שיתגלו לו רזי התורה, ובאה וא"ו דשלום קטיעא לומר, דשלום זה שהיא התורה שעתידיה להתגלות לו יש בה חסרון מעט, לפיכך וא"ו דשלום קטיעא. והחסרון הוא בשביל פיו שעתידי לומר קטגוריא על ישראל, והפה רמוז בראשי תבות 'הנני נתן לו' גימטריא 'פה', לומר, בשביל מה שעתידי לומר בפיו לפיכך באה וא"ו דשלום קטיעא:

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם (כה יג)

קדשת מרדכי

רבי משה מרדכי מלעלוב זיע"א

טעם נפלא לכך שזכה פנחס דוקא לכהנה

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם.

צריך להבין מדוע זכה פינחס דוקא בכהנה פתגמול על מעשה זה. אלא הענין, שכל עשיית מצוה אם מתערכת אינה פניה שהיא אין העשייה שלמה ואינה עולה למעלה.

והנה פינחס בעת קנאתו לה' והרג את זמרי היה יכול לעלות על דעתו אינה פניה לשכר בגשמיות או ברוחניות, אבל ענין הפנה בודאי לא עלה על דעתו, כי הרי הדין מפורש (ברכות לב:) כהן שהרג את הנפש לא ישא את פסיו, ומכין שלא אסיק אדעתיה שיקבל את הפנה והיתה פנתו שלמה, לכן זכה לברית כהנת עולם, והבן:

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (כה יב)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

כאשר אליהו בא לברית מפסיד חדושי תורה הנאמרים למעלה

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום. וא"ו דשלום קטיעא. ואפשר לרמוז, דהנה אמרו רבותינו זכרונם לברכה (פרקי דרבי אליעזר פכ"ח, זוהר ח"א גג), דבשעה שאמר אליהו קטרוג על ישראל ואמר להקדוש ברוך הוא (מלכים א' יט ט) 'עזבו בריתך בני ישראל', אמר לו הקדוש ברוך הוא, יש לך פה לומר קטגוריא על בני, וזהו שאמר שם (פסוק ט) 'מה לך פה אליהו', דריש 'פה' לשון 'פה', ואמר לו הקדוש ברוך הוא, חיד, הפה שאמר קטגוריא על ישראל ואמר 'עזבו בריתך בני ישראל', הוא שיהיה עתיד להיות מעיד שמקיימים בריתי בני ישראל, והינו מה שאליהו בא בכל ברית מילה, ועושים פסא לשמו ואומרים 'זה הפסא של אליהו זכור לטוב'.

קשית המפרשים הרי הוא שכר לבוא לכל ברית מילה

והקשו הראשונים זכרונם לברכה, היכי דמי דבר זה, הקדוש ברוך הוא בא לענש [את] אליהו על שאמר קטגוריא על ישראל, ואדרבא הוסיף לו שכר שאמר לו יהיה מצוי בכל ברית מילה. ותרצו, דגם זה ענש הוא דאליהו כל זמן שהוא מצוי בישיבה של מעלה מוסיף לשמע חדושי התורה וסודותיה, וכשהוא יורד למטה מתבטל מלשמע, נמצא ביאתו למילה ענש הוא לו.

משום שמפסיד החדושים האות ו' ד'שלום' קטיעא

והנה פינחס הוא אליהו, ועכשו הבטיחו הקדוש ברוך הוא על ידי משה שיתגלה לו סודות התורה אבל לא בשלמות, לפי שעתידי

צָרוּר אֶת הַמְדַּיְנִים וְהַכִּיתֶם אוֹתָם (כה יז)

מֵאוֹר הַחַיִּים

רבי חיים בן עטר זיע"א

הזכר כאן צווי שנאת המדינים כדי שישוכו בתשובה שלמה ותעצר המגפה

צָרוּר אֶת הַמְדַּיְנִים וְהַכִּיתֶם אוֹתָם. לְכַאוֹרָה קָשָׁה לָמָּה צִוָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשַׁעֲרֵה זֹאת, וְהֵלֵא לֹא עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל פְּלוֹם אֶלָּא עַד שֶׁצִּוָּה ה' לְמֹשֶׁה 'נִקֵּם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' (לא ב), וְלָמָּה בָּאָה כָּאן צִוְיָה הַזֹּאת.

אֶלָּא אָמְרוּ תַז"ל וְהוּא הַרְמַב"ן ז"ל, שֶׁהַבַּעַל תְּשׁוּבָה אֵינוֹ רְצוּי לְפָנָיו ה' עַד שְׁיִסּוּר מַלְכוּת פֶּלַע תְּאוֹת הָעוֹזֵן, וְכֵאן בְּעוֹזֵן בְּנוֹת מוֹאָב חָזְרוּ בְּתְשׁוּבָה, אֲבָל רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא יִסְרוּ מַלְבָּם תְּאוֹת הַגְּזוּת.

קִרְם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צִוְיָה הַכָּאת הַמְדַּיְנִים וְאָמַר לָהֶם צָרוּר אֶת הַמְדַּיְנִים וְכוּ' כִּי צָרִים הֵם לָכֵם, וְאִם כֵּן תִּהְיוּ גַם כֵּן לָהֶם צוֹרְרִים וּמְתוּךְ זֶה אֵינֶם אוֹהֲבִים אוֹתָם, וְעַם זֶה סָרוּ מִלְּבַבְכֶם מִחֻשְׁבַּת הָעוֹזֵן וְתִאָּתְתֶם.

וְכֹל זֶה הוּא חֲסֵד ה' עֲלֵינוּ. וַיִּקַּח הָאָדָם מוֹסֵר לְנַפְשׁוֹ כְּשִׁישׁוּב בְּתְשׁוּבָה - לְהִסְרֵי מַלְכוּת תְּאוֹת הָעוֹזֵנוֹת. וּמִזֶּה הַשַּׁעַם פֶּסֶק הַפְּסוּק בְּאִמְצַע 'וַיְהִי אַחֲרֵי הַמַּגְפָּה' (כו א), כְּלוּמַר הִסְרֵי תְּאוֹת הָעוֹזֵן וְאַחַר כֵּן יִהְיֶה אַחֲרֵי הַמַּגְפָּה, חֲזוֹר לְעֵיל צָרוּר אֶת הַמְדַּיְנִים וְכוּ' וַיְהִי אַחֲרֵי הַמַּגְפָּה:

אָכִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא יִהְיֶה כְּתוּךְ הַעֲדָה הַנוֹעֲדִים עַל ה' בַּעֲדַת קִרְחָ כִּי בַחֲטָאוֹ מֵת (כו ג)

אֶרֶץ הַחַיִּים

רבי יוחנן מרחמיסטריווקא זיע"א

משה רבנו בענותותו חשש שהוא נוגע בדין מפני שחזר דברים

וְתִקְרַכְנָה בְּנוֹת צִלְפַּחַד וְגו' וְהוּא לֹא יִהְיֶה כְּתוּךְ הַעֲדָה הַנוֹעֲדִים עַל ה' בַּעֲדַת קִרְחָ

וְגו' וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת מִשְׁפַּטָּן לְפָנָיו ה'. וְלְכַאוֹרָה קָשָׁה, הֵלֵא מֹשֶׁה אָמַר 'וְהַדְּבָר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם תִּקְרְבוּן אֵלָי (דברים א יז), וּמִדּוּעַ הִקְרִיב אֶת מִשְׁפַּטָּן לְפָנָיו ה'.

וְאִפְשָׁר לְתַרְץ, כִּי מֹשֶׁה הִיָּה מְקַרָּב לְהַקְרִיב אֶת מִשְׁפַּטָּן לְפָנָיו ה', יַעַן כִּי אָמְרוּ אֵלָיו 'אָכִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא יִהְיֶה וְגו' בַּעֲדַת קִרְחָ וְגו'', וְאִם כֵּן חֲשַׁשׁ הָאִישׁ מֹשֶׁה אֲשֶׁר הִיָּה עָנּוּ מֵאֵד מִן כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה אוֹלֵי זֶה הוּי כְּמוֹ שְׁחַד דְּבָרִים, וְלִזְאוֹת הַקְרִיב אֶת מִשְׁפַּטָּן לְפָנָיו ה', בְּחֻשְׁבוֹ כִּי פְסִילְנָא לָהֶם לְדִינָא (אות רפה):

יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הַעֲדָה אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאִם וְאֲשֶׁר יָבִיאִם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת ה' כְּצִאֵן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רֵעָה (כו טז יז)

בְּאֵר מֹשֶׁה

רבי משה אלמקיים ברעיה מקוץ ניץ זיע"א

הצדיק ממתיק הדינים ומשפיע השפעות טובות לישראל, ומוריד עצמו ממדרגתו כדי להעלות את ישראל

יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הַעֲדָה וְגו'. וְלִהְלֵן (יח-ט) גִּאָמַר 'קַח לְךָ אֶת הַחֹשֶׁשׁ, אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ, וְנִתַּת מֵהוֹדֵךְ עֲלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל עַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.' וְהַנְרָאָה בְּבִאוֹר מְקַרְאֵי קִדְשׁ אֱלוֹ, דִּהְיָה כְּתָבוּ מִזֶּה בְּמִקּוֹם אַחֵר, שֶׁתַּבַּת אִישׁ רָמָז לְשֵׁם שְׂדֵי. וְכַנ"ל שֶׁתַּבַּת אִישׁ עִם הַג' אוֹתִיוֹת גִּמְטְרִיאָ שְׂדֵי. וְעַם הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שְׂדֵי, הוּא הַמְתַּקֵּת כָּל הַדִּינֵין, וְהַמְשַׁכּוֹת הַשְּׁפָעוֹת קְדוּשׁוֹת לְיִשְׂרָאֵל.

וְזָהוּ שֶׁבְקָשׁ מֹשֶׁה רַבְּנוּ עֲלָיו הַשְּׁלוֹם רַעֲיָא מְהִימָנָא קְדִישָׁא, מֵהַשֵּׁם יִתְבְּרַךְ בְּרוּךְ הוּא. 'יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל בָּשָׂר, בְּשֵׁר' אוֹתִיוֹת 'שְׂבֵר'. שֶׁבְהִיוֹת חֵס וְשְׁלוֹם לְפַעְמִים אֵינָה שְׂבִיבָה וְדִין עַל יִשְׂרָאֵל חֲלִילָה, יִהְיֶה

היָה בְּאִפְשָׁרֵי לוֹ לְהַפְסִיק מִדְּבֻקוֹתָיו, עַל פֶּן הָיָה קָשָׁה לוֹ לְהַעֲלוֹת אַחֲרֵים לַעֲבוּדָתוֹ יִתְבַּרְךְ. לְזֶה אָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ 'קַח לָךְ אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְגו' וְנִתְּמָה מִהוֹדֵךְ עָלָיו, דְּהֵינּוּ מִמִּדַּת הַהוֹד, שֶׁהוּא מִדַּתוֹ שֶׁל אֱהֲרֹן שֶׁהוּא בְּהוֹד כְּנִ"ל. וְהוֹדָאָה מִכָּל דְּפִלְגִי, רָמְזוּ עַל הַהִתְחַלְקוֹת וְהִרְיָדָה קִצַּת מִהִדְבָּקוֹת הָעֲלִיּוֹן, בְּכַדֵי לְהַעֲלוֹת גַּם בֶּן שָׂאֵר אָחִיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ. וְזֶהוּ שֶׁגָּמַר אוֹמֵר 'לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָּל עַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׂיֻכְלוּ כָּלֵלוֹת יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְשְׂיֻכְלוּ לְהַעֲלוֹתָם לְמַעַלְהָ הָעֲלִיּוֹנָה בְּעֻבּוּדָתוֹ יִתְבַּרְךְ, אֲמֵן בֶּן יְהִי רַצּוֹן:

בית ישראל

רבי ישראל מגור זי"ע א"

צריך להתבטל לגמרי לצדיק שלא יהיה אצלו שום חלוק מה יעשה הצדיק, וכשם שיודע שאין אפשרות להכיר מלאך ואין להרהר אחריו, כך יהיה בעניני הצדיק

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֶל הַר הַעֲבָרִים כּו'. כְּפֹאֶשֶׁר מְרִיתֶם פִּי וְכו' (יב"ד) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל ה' כּו' וּפְקַד. הַסְּמִיכוֹת שֶׁהֲזַכֵּר 'כְּפֹאֶשֶׁר מְרִיתֶם פִּי' לְהַתְמַנּוֹת מִנְהִיג תְּדַשׁ. אָף שֶׁבְּאֲמַתְּ לֹא הָיָה לְמֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אֲפֻשְׁרוֹת לְהִנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, פִּי מַעֲלָתוֹ הָיָה גְבוּהָ מִמְּדַרְגָּתָם שְׂיֻכְלוּ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, אֲבָל נִרְמָזוּ 'כְּפֹאֶשֶׁר מְרִיתֶם פִּי', כְּדַכְתִּיב 'וַיִּקְצִיפוּ עַל מִי מְרִיבָה וַיַּרְע לְמֹשֶׁה בְּעֻבּוּרָם' (תהלים קו לז), כְּשֶׁאָמַר 'שְׁמַעוּ נָא הַמְּרִים' (במדבר כ י) - שׁוֹטִיִּם הַמְּזוּרִים אֶת מִזְרֵיהֶם, וְלִזְאוֹת נִזְכֵּר כָּאֵן 'כְּפֹאֶשֶׁר מְרִיתֶם פִּי'.

וּבְקֶשׁ מֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אִישׁ עַל הָעֵדָה, כְּפֹאֶשֶׁר הִגִּיד כְּבוֹד קְדֻשָׁת אָבִי אֲדוֹנֵי וַיִּלְכַּשׁ הַשֶּׁכֶט מוֹסֵר אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא כּו' - שְׁלֵא יְהִיָּה שׁוֹם חֲלוּק מִה שְׂעִשְׂעָה. וְאוּלַי הַפְּנוּהָ עַל פִּי דְאִיתָא בְּסִפְרֵים

הוא בכחינת איש על העדה, דהיננו שיהיה ביכלתו להמתיק על ידי השם שדי הקדוש, שהוא בגימטריא איש עם האותיות פנ"ל, לכול דין ושכר מעל ישראל. אף אדרבה להמשיך להם עוד כל השפעות טובות, על ידי השם הקדוש הנ"ל.

אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם. דְּהֵנָּה כְּשֶׁהֲצַדִּיק הוּא תָּמִיד דְּבוּק בְּהַבּוּרָא יִתְבַּרְךְ שְׁמוֹ וּבְעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים בְּלַתֵּי אֲפֻשָׁרֵי לְהַעֲלוֹת גַּם בֶּן לְמַדְרַגָּה הָעֲלִיּוֹנָה וְלַהֲבִיאָם אֶל הַפְּנִימִיּוֹת הַקְּדוּשָׁה. אָף שֶׁלִּזְהָ מְכָרָח לִירֵד קִצַּת מִמְּדַרְגָּתוֹ, בְּכַדֵי שְׂיֻכְלוּ גַּם בֶּן לְהִבִּיא שָׂאֵר אָחִיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַפְּנִימִיּוֹת.

וְזֶהוּ אֲשֶׁר יֵצֵא - דְּהֵינּוּ שְׂיֻצֵא קִצַּת מִדְּבֻקוֹתָיו בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, לְפָנֵיהֶם - בְּכַדֵי לְהִבִּיא כָּלֵלוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל הַפְּנִימִיּוֹת וְהַקְּדוּשָׁה, וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם פְּנִים בְּעֻבּוּדָתוֹ יִתְבַּרְךְ, שְׂיֻכְלוּ לַעֲמֹד לְפָנָיו פְּנִים בְּפָנִים. וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֵיהֶם - שְׂעַל יְדֵי זֶה יָבֵא לָהֶם כָּל הַשְּׁפָעוֹת טוֹבוֹת מִמְּרוֹם, לְפָנֵיהֶם.

וְזֶהוּ גַּם בֶּן אֲשֶׁר יוֹצִיאָם. 'אֲשֶׁר' הוּא לְשׁוֹן שַׁבָּת, עַל דֶּרֶךְ 'אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ' (תהלים א). כְּלוֹמַר שְׂאֲשֶׁרֵי לוֹ לְהַצַּדִּיק הַזֶּה, שֶׁהִגֵּם שֶׁהוּא יוֹצִיאָם, דְּהֵינּוּ שְׂיֻצֵא מַעַט מִמַּעֲלָתוֹ וּמְדַרְגָּתוֹ הַרְמָה, וּקִצַּת וְרִידָה הוּא לוֹ לְפִי שְׂעָה. אָף עַל פִּי כֵּן הִרְיָדָה הוּא לְצַרְף עֲלֵיהָ.

שְׂעַל יְדֵי זֶה וְאֲשֶׁר יָבִיאָם, הוּא מְבִיאָם גַּם בֶּן לְשָׂאֵר אָחִיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַדְרַגָּה הָעֲלִיּוֹנָה. וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ גַּם בֶּן עֲלֵיהָ לְמַדְרַגָּה הַיּוֹתֵר גְּדוּלָּה מִלְּפָנִים, כְּפִיּוֹדָע שְׂעַל יְדֵי שֶׁהֲצַדִּיק מַעֲלָה לְאֲנָשִׁים אַחֲרָיִם שֶׁהֵם בְּשִׁפְלוּת לְמַעַלְהָ הָעֲלִיּוֹנָה בְּעֻבּוּדוֹתוֹ יִתְבַּרְךְ, עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ גַּם בֶּן עֲלֵיהָ בְּקִדְשָׁה כְּתוּר שְׂאֵת.

וְזֶהוּ שְׂאָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ לְמֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם 'קַח לָךְ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן וְגו', וְנִתְּמָה מִהוֹדֵךְ עָלָיו. דְּיִדּוּעַ הוּא דְּמֹשֶׁה הוּא בְּנִצָּח, רָמְזוּ שֶׁהִיָּה תָּמִיד בְּגִדְל הַדְּבָקוֹת בְּעֵצֶם כְּבוֹדוֹ יִתְבַּרְךְ, לַעֲד וּלְנִצָּח נְצָחִים. וְלֹא

בְּעִינְיָהֶם, וְכָל זְמַן שְׂאִישׁ יִשְׂרָאֵל יִרְאֶהוּ יִזְכֹּר
 נִיצוּץ קִדְשׁוֹ הַצָּפוּן בְּלִבּוֹ, כְּעֵין שְׂאֵמְרוֹ וְ"ל
 (קה"ר ט א) בְּנוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם וְטוֹב רֵאִי
 (שמואל א' טו יב) כָּל הַרְוָאָהוּ נִזְכֵּר לְחַלְמוֹדוֹ,
 שְׁעֵטְרוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּתוּר מַלְכוּת שְׂיֻכַּל
 לְהַמְשִׁיף עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם עֲלֵיהֶם, עַל יְדֵי זֶה
 נִזְכֵּר חֲלָקוֹ בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיא הַמְּכַנִּיסוֹ
 תַּחַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, כֵּן הִיָּה כְּאֵן לְעִינְיָהֶם:

**צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לי
 לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי
 כמועדו (כח ב)**

הנותן אמרי שפר

רבי ישעיה מדינוב זיע"א

זמן שלא עוסקים בו בתורה ומצות אינו
 נחשב לזמן

בילקוט (רמז תשעו): צו וגו' את קרבני לחמי,
 הקד דקתיב 'אתה צוית פקודיך לשמר
 מאד' (תהלים קיט ד), 'אתה צוית צו את קרבני, והיכן
 צוית, בחמש הפקודים, 'לשמר מאד' 'תשמרו
 להקריב כמועדו'. והוא צריך באור, דמאי ענין
 לשמר מאד 'תשמרו להקריב לי כמועדו'.

אמנם ידוע מה שאיתא ברו"ל (בראשית רבה ט ז)
 כי 'מאד' נקרא יצר הרע, והנה ידוע כי
 בעברה שהאדם עושה חס ושלום, זולת החטא
 שעבר על רצונו של מקום ברוך הוא גורם גם
 כן העדר הזמן, ובזה מקרב מיתתו גם כן, הינו
 הגם כי חי חנה פמה זמנים ושנים, אף על פי
 כן הוא נקרא צעיר לזמנים על פי נחסרו אותן
 הזמנים שלא עסק בהם בתורה ומצות (והוא על
 דרך שאיתא בזהר הקדוש (ח"א קכט). ואברהם
 זק"ן בא בזמנים הינו כי לו נאה לקרא בשם זקן
 על שבה בכל הזמנים ולא נחסר מהם מאומה).

והודיענו המדרש גדל מצלת הקרבן תמיד,
 אשר קרבן השחר בא לכפר על

בשם הרבי רבי זושא זצ"ל על הפסוק כי
 שפתי כהן כו' ותורה יבקשו כו' כי מלאך ה'
 כו' (מלאכי ב ז), ודקדק הלא [לא] מפירים את
 המלאך. ופרש הוא שהמנהיג הרבי יהיה אצל
 המקבל כמו מלאך, שיודעים שיש מלאך אבל
 אינם מפירים אותו ואין מהרתרים אחריו, כן
 יהיה הרבי, ואז תורה יבקשו מפייהו.

וזאת בקש משה רבנו עליו השלום איש על
 העדה בידעו כי סבל מזה הרבה כשהיו
 מורים את מוריהם. וזה נסמך אחר 'כאשר
 מריתם פי', שבה על ידי שהורו את מוריהם. וגם
 לרמוז ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רעה,
 אולי הפונה שהמנהיג לא יתבודד בעצמו רק
 בעבודת שלו, ורק גיח עבודתו בשביל ישראל,
 וזה אשר אין להם רעה רק שישגיח על צרכיהם,
 וזה איש על העדה שיהיה משגיח על העדה.

וזה שמרמו ברש"י וידבר משה אל ה' –
 להודיע שבחן של צדיקים כשנפטרם
 מניחין צרפן ועוסקין בצרכי צבור. ולזאת בקש
 משה רבנו עליו השלום גם על כל המנהיגים
 לעתיד שיניחו צרפן אף שכולין יותר לעלות
 ועסקו בצרכי צבור, וקתיב 'להקדישני במים
 לעיניהם' (פסוק יד), שהנה אז קלוקל, כתוב כאן
 'וצויתתה אתו לעיניהם', שיתקנו זאת, וקתיב
 'למען ישמעו כל עדת בני ישראל' (פסוק כ)
 וקתיב 'ועש משה וכו' (פסוק כב):

**והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה
 וצוית אתו לעיניהם (כו ט)**

שפתי צדיק

רבי פנחס מנחם מפליץ זיע"א

משה רבנו חבר את יהושע עם כל הקהל שכל
 הרואהו יזכר ניצוץ קדשתו הצפון בלבו

וצויתתה אתו לעיניהם. אולי לרמוז לשון צותא,
 שיחבר את יהושע עם הקהל שפירגישו

זקני ארץ, דוקא, שהם ישראל הנקראים זקני ארץ, ובלא ישראל שהם זקני ארץ, זקן שקנה חכמה, אינו נודע בשערים במדרגות התפתחות כל חד לפום שיעוריה דמשער בלביה.

הטעם שעם ישראל הם הממשיכים ההארה למלאכים

וְלַהֲבִין אִיף יִשְׂרָאֵל דְּוָקָא מְמַשִּׁיכִים אֹרֵר ה' לְמַלְאָכִים וְלֹא הַמַּלְאָכִים בְּעַצְמָם. הנה פתיב 'לכתף אחרי במדבר' (ירמיה ב ב), מדבר הוא מקום ריקן מכל שאין בו ישוב כלל. וכמו כן בעבודת ה', בחינת מדבר שאין שם בחינת עיר מושב השראת השכינה, ולעשות עיר מושב צריך בגין הפתים מאבנים, שהם אותיות תורה ותפלה שנקראים אבנים.

וְזָהוּ 'לכתף אחרי במדבר', לצאת מהמדבר אל ה' שהוא עיר מושב. וצריך לילך באותו הדרך עצמו שהקדוש ברוך הוא הולך בו מן העיר למדבר כו', והם 'קל ארחות ה' חסד ואמת' (תהלים כה ט) ומשפיל עצמו לשרות בנו.

וְכָל מִי שֶׁבָּכַל עֲנִינֵיו וְעַסְקֵיו אֵינוֹ אֵלָא רַק לְגַרְמִיָּה - לְכַבֹּדוֹ וְלַמְּלִבוּשׁוֹ וְלֹא לְחִבְרוֹ, לֹא זֶה הַדֶּרֶךְ לְעִיר מוֹשָׁב. וּבִנְדָאֵי אֵי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אֶפֶן מִן הַמְּדָבָר לְעִיר מוֹשָׁב הַנִּזְלָ. כְּמֵאמַר רַז"ל (רש"י דברים יג ה) וְכִי אֶפְשָׁר לְהִדְבֵּק בְּשִׁכְנָה אֵלָא הַדְּבֵק בְּמִדּוֹתָיו מֵהוּא חֲנֹנִן כּו', וְהַמְּדוּת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵם דְּרַכְיוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר 'כִּי יִשְׂרִים דְּרַכֵּי ה'' (הושע יד ט) שְׁהוֹלֵךְ בָּם אֲצַלְנֵנוּ לְשֵׁרוֹת בְּתוֹכָנָם, בְּאוֹתָם דְּרַכִּים עַצְמָם וְצָרִיף הָאֲדָם לְהַגִּיעַ לְעִיר מוֹשָׁב הַנִּזְלָ. מֵהוּ שָׂאִין בֶּן הַמַּלְאָכִים שָׂאִינִם יְכוּלִים לְבוֹא בְּעַצְמָם אֶל הָעִיר מוֹשָׁב מִפְּנֵי שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקַבְּלִים כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר 'מְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין':

עלת תמיד העשיה בהר סיני לריח ניחח אשה לה' (כח ו)

עברות הנעשות בליה ושל בין הערבים שמכפר על עברות היום, ובזה יהיה לנו שמירה מעלה מהיצר הרע הנקרא מאד, להשלים המועד והזמן בכל הימים ודוק:

צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי (כח ב)

מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

בכל יהודי שונה הארת כ"ב אותיות התורה ועליו להעלותם לשרשם

הנה בכללות ננסת ישראל יש בחינת כ"ב אותיות, ובכל אחד ואחד מישאל אפלו קל שבקלים יש בו גם כן ההארה מכ"ב אותיות שבכללות ננסת ישראל, ולפחות העריך יש על כל פנים ההארה דהארה וכו', וצריך כל אחד להעלותה לשרשם. וזהו את קרבני להעלות האורות כ"ב אותיות - את - מא - עד תו - ולהיות קרבני וכו'.

השנת המלאכים היא על ידי עבודת עם ישראל

לחמי לאשי. 'אשי' הם העולמות העליונים מלאכים שרפים ותיבות, שיש להם רשפי אש תשוקתם בהתלהבות לה' תמיד כל היום באמרם קדוש, ובנדאי יש להם בזה קצת דעת והשגה באור ה' המאיר להם שמבינים ומשיגים, ומזה נולדה להם האהבה והתאה. ומאין להם הדעת והשגה באור ה', הרי לית מחשבה תפיסא ביה כלל, 'אני ה' לא שניתי כו'" (מלאכי ג ו) פירוץ.

אבל הענין, שדעתם והשגתם באה להם על ידי ישראל. שהרי אינם יכולים לומר קדוש עד שיאמרו ישראל תחלה קדוש פירוץ כו', על ידי שישאל אומרים קדוש ממשיכים הארה מאור ה' שיהיה בבחינת ידיעה, כמו שנאמר (משלי לא כג) 'נודע בשערים בעלה בשבתו עם

דברי יואל

רבי יואל מסאטמר זיע"א

על ידי ענוה נחשב כאלו הקרבנו קרבנות אף בעת החרבו

עלת 'תמיד' העשיה בהר סיני. כלומר, ביצד נתן להקריב עלה בכל עת תמיד, והרי ישנם כמה זמנים שאינם ראויים להקריבה.

לזה בא הפתוב כמפרש העשיה בהר סיני, כלומר על ידי ענוה ושפלות רוח דגמת הר סיני שהיה נמוך ושפל מפל ההרים, בזה נחשב כאלו מקריב עלת תמיד, וגם בזמנים שאין שנה להקריב בהם קרבן בפעל, מעלה עליו הפתוב כאלו הקריב עולה (ראה סוטה ה: (שמע"צ עמ' תקמג):

כאלה תעשו ליום שכעת ימים לחם אשה ריח ניחח לה' (כח כה)

לקוטי דברי ישראל

רבי ישראל ממודיץ זיע"א

המעט שישראל עושים מתוך קשי וטרדות עולם הזה חשוב יותר מעבודת המלאכים

הנה ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים (וזהו ח"ג ג:).

ונהו לחם אשה ריח נחוח לה', לחם אשה' - הינו של לוד אשה, הוא ריח נחוח לה'. כי הינה מה שיהיה אף מעט מזעיר, אף אם הוא מתוך טרדות עולם הזה חשוב וספון ויקר הוא לפני המקום.

ומשום הכי אין מלאכי השרת אומרים שיהי מלמעלה עד שאומרין ישראל שיהי מלמטה תחלה (חולין צא:), אף שהשינה של המלאכים צלולה וזכה יותר בלי שום פניות וטרדות המחשבות, ולא כן אנחנו דרי מטה לא ימלט שלא יהיה באיזה מחשבות הטרדות והדאגות, אף על פי כן דוקא השינה שלנו הוא היקר למקום יותר משירת המלאכים ומטעם הנ"ל.

וגם המלאכים בשמים ממעל משתוקקים לעבדות ה' זו שלנו, כמו שאמר אבי אדוני מורי ורבי צוק"ל 'וכלם מקבילים עליהם על מלכות שמים' (תפילת שחרית), וכי איך שינה אצל המלאכים על, אף שהם משתוקקים ומקבילים עליהם באהבה וברצון שיוכו גם הם להקדיש ליוצרים מתוך על וטרדות כעבדות של ישראל, והבן:

ומנחתם ונסכיהם לפרים (כט יח)

אמרי קדש

רבי יצחק מאמשינוב זיע"א

השיכות בין פרי ההג להמתקת הקלות

ומנחתם ונסכיהם לפרים. עין ברש"י צ"ח כבשים לכלות צ"ח קלות שבמשנה תורה, עד כאן. והנה באמת מהו השיכות בין צ"ח כבשים שהיו מקריבים ביום טוב סכות לצ"ח קלות שבמשנה תורה, והנה יום טוב סכות הוא זמן שמחנתנו, ובהתוכחה נאמר שהקלות באות משום 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה' (דברים כח מז), וכזה הנה השיכות זה לזה כלומר זה מבטל זה:

ביום השמיני עצרת תהיה וגו' והקרבתם פר אחד איל אחד וגו' (כט לה-לו)

שמועת יצחק

רבי יצחק מנוראקא זיע"א

באור נפלא בדברי המדרש על הפסוק

במדרש (במדרש כא כח): מה ראה להיות פוחת כל יום, למדתך תורה דרך ארץ מן הקרבנות, שאם ילך לאכסניא וקבלו חברו, יום ראשון מקבלו פה ומאכילו עופות, בשני מאכילו בשר, בשלישי מאכילו דגים, ברביעי מאכילו ירק, כף פוחת והולך עד שמאכילו קטניות.

והנה בלבד פונה הנ"ל עוד גלה האר"י זלה"ה פונת אכילה ושתיה סודות נפלאים ורמים פנוע למי שעמד בסוד ה', אם האדם נבצר מדעת ואינו משים מגמת רוחו ונפשו לזה כי אם לגרונו הוא דעבד, עוד אכלם בפיהם ולא זרו מתאות לבם, נמצא ככל הגוים בית ישראל המה, ומה יתרום על זולת העמים לאמר אשר בחר בנו מכל העמים כיון שמעשהו כמעשה העמים.

ולזה אמרתי בדרך צחות הרגיל בפי אנושי לאמר – אסור לאכל קדם אשר בחר בנו, כלומר אסור לו לאדם למלאות פרסו אפלו בכל השנה בלה, ובפרט ערב יום טוב אחר חצות, והטעם הכל עבור אשר בחר בנו מכל העמים, וכיון שממלא פרסו ככל העמים אם בן איף זמלא פיו ויפתיו לומר אשר בחר בנו, ומה יתרום לבחר בהם מכל העמים כי אם בקדשם ומטהרים את עצמם ממותרות כי אם לקיים הגוף, וגם במאכל ומשתה המכרח שאוכל לשבע נפשו יאכל ומשתה, כדבריהם של החכמים שהורו לנו פונות האכילה ושתיה. **וכזה** יש לרמז במשנה, 'והוי שותה בצמא', כלומר אפלו בגדל צמאונך ורעבונך אל תאכל ותשתה כי אם בדבריהם של החכמים שהורו דרך המלך לרעת מה יעשו ישראל לעת האוכל ושותה, עקר מגמת האדם להעלות מפרטי מאכל שלחנו אותיות התורה המלבשים בטעמי המאכלים.

וכאשר זכרתי בשם המגיד זלה"ה שהיה אומר ויחזו את אלהים ויאכלו וישתו' (שמות כד יא), ובאר, ויחזו א"ת, כלליות הא"ב מאל"ף עד תו, ויאכלו וישתו, גם שם ראו בעצם תבניתם את האותיות המלבשים שם, והן המה איברי השכינה (דרושי מגילת רות):

ויש להבין דמאחר ולמדה התורה לנהג כן עם האורת, הרי שכן ראוי להיות, ובאמת למה יענש האורת שיפתחו לו. אולם דהדרך הוא שבא האורת לבעל הבית, מתחלה נשבר לבו בקרבו והוא שפל בעיניו ונכנע, ואז נאמר עליו 'אני את דכא אשכן' (ישעיה נז טו), ואם כן השכינה גם כן באה עם האורת, ולזה מהראוי לעשות לפניו סעודה נאה ויכבדה.

אולם אחר כן כשרואה שמכבדין אותו סובר שהוא אדם חשוב ומתחיל להתגאות בקרבו, ואז אין אני והוא יכולין לדור כאחת (סוטה ה). ומסתלקת השכינה מעמו, ושוב למה יגיע לו סעודה גדולה ודי לתן לפניו קטניות בלבד:

מסכת אבות – פרק א'

והוי שותה בצמא את דבריהם (מ"ד)

אור המאיר

רבי זאב ונאלף מז'סומיר זיע"א

דברי מוסר אורות התקדשות בעת האכילה לבל למלאות תאונו

רמז ומוסר לאיש הישראלי, כאשר רעב לתחם וצמא למים - אל זמלא פרסו ממאכל ומשתה כאשר יוכל שאת ולא זר מתאות לבו כבהמה הרדופה למלאות תאוותה הבהמית, ואם כן יתרון האדם מן הבהמה אין.

ואיתא במשנה דאבות והוי שותה בצמא את דבריהם, ונראה לרמז על דרך דאיתא בספר המגיד, אמר לרבי יוסף קארו ששתה בלילה וכן בשתיתו כשם שהוא מכבה למטה אשיות שגופו עם המים המורים בחינת חסדים כן כבה כל הגבורות שבעולם על ידי מימי החסדים, ואמר לו המגיד שטוב כן, וגרם ככה באמת כביות הגבורות בכל העולמות.

נתאי הארבלי אומר הרחק משכן רע (מ"ז)

לקוטי אמרים

רבי דב בער ממעזריטש זיע"א

בזמן הגלות יותר קל להשיג רוח הקדש |
באור 'הרחק משכון רע' על דרך זה

הרחק משכון רע. דהנה היום בזמן הגלות הוא בקל להשיג רוח הקדש יותר מבזמן הבית, כמשל המלך כשהוא בבית מלכותו אי אפשר להתקרב אליו כל כך כמו שהוא בדרך - שאז יוכל להתקרב אליו כל מי שירצה אפלו בן כפר שאין הגון לבא לפני המלך בבית מלכותו, ובדרך בפונדק שלו יכול לבא לפניו ולדבר עמו.

כך היום בגלות כשאדם מחשב בדבקות השם תברך ב"ה אזי מיד שורה עמו ושוכן אצלו, בכן ראוי לאדם שיתרחק עצמו מן התאוות ומחשבות זרות בכדי שלא יפריד ממנו תברך, רק יעשה כל מעשיו לשמו תברך. וזהו הרחק משכון, רצה לומר ממי ששוכן אצרך הרחק הרע:

בין המצרים

תולדות יצחק

רבי יצחק מנשביו זיע"א

בימי בין המצרים יש אהבה והתגלות חסדים גדולה מאד בשמים

הנה הימים האלה שהם ימי בין המצרים בכל שנה ושנה, יש בהם התגלות החסדים למאד נעלה, כי הנה ידוע אשר כל זה היה לטובת ישראל, במה ששפך חמתו על העצים והאבנים ולא עשה בישראל פליה חס ושלום, וזה היה מחמת שנתעורר עליהם אהבה גדולה בעולמות עליונים, ולכן הימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה, כשמגיעים אלה הימים נתעורר אהבה גדולה עלינו, וגובר חסדו תברך, ורחמים גדולים עלינו ועל כל ישראל:

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מביאלא זיע"א

טעם קריאת פרשת פנחס האוצרת בתוכה את קדשת המועדים בימי בין המצרים

וזה שבפרשה הזו כתובים כל המועדים הקדושים. כי באמת כח הימים טובים, הם גם כן מעצרים המגפה מישראל. כי בפסח היו מקריבים את עמר התנופה, וכךש אחד, והיה טעון תנופה. וענין התנופה, אמרו חז"ל (מנחות סב.) מוליך ומביא, מעלה ומוריד, לעצר רוחות רעות וטללים רעים - אשר מהם נמשך כל ענין התנופה.

וגם בעצרת היו מקריבים שני כבשי עצרת, והיו גם כן טעונים תנופה, וגם בעצרת נדונים על פרות האילן (ר"ה פ"א מ"ב), אשר אז השם יתברך ברחמי נותן נעימות ומתיקות בפרות האילן, ושלל היה בהם שום קלקול חס ושלום. ובספות לקיחת הארבעה מינים, שפכת הנענועים שאנו עושים בהארבעה מינים, אנו מעצרים ומבטלים כל רוחות רעות וטללים רעים, כמו בענין התנופה.

וכראש השנה ויום הכפורים, הוא התגלות כח מלכותו תברך בעולם. ועל ידי זה נמשך חיים וברכה לכנסת ישראל, בבחינת 'באור פני מלך חיים' (משלי טו טו). וכח התגלות עבודה הזו בעולם, היה על ידי קדשת פניחס, שהעלה את ישראל לאור 'באור פני מלך' ונמתקו כל הדינים מעליהם, ותעצר המגפה.

וזה שאנו קורין תמיד פרשה זו, בימים שבין המצרים. כי הימים שבין המצרים הם כ"א יום, שהם נגד כ"א ימים טובים שיש בשנה. כי באמת כל עקר עבודתנו היא, שנוזקת להפך הימים האלו לימים טובים, וימי ששון ושמחה. ולכן הם מכונים כ"א יום נגד הימים טובים.

כי כאשר זוכו ישראל, אזי לא יצטרכו שיהיה חברור והתקון על ידי גלות ויסורים. רק יתהפכו הימים האלו לששון ולשמחה, ויבאו

הוא לפי אָמְרָם וְלֹא חִיב אָדָם לְהִקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרַגְלֵי, כִּי הַעֲבֹדוֹת בְּתוֹרָה וְתַפְלָה בִּימֹת הַחַל יְכוּל כָּל אֶחָד גַּם בְּבֵיתוֹ לַעֲשׂוֹת, אֲבָל הָאֵרֶת טַעַם שֶׁבֶת וְרַגְלֵי אֵי אֶפְשָׁר רַק בְּאִסְפַּת יְדִידִים יִרְאֵי ה' אֶצֶל הַצַּדִּיק וְרֹאשׁ הַדּוֹר.

לְזֹאת בָּאָם לֹא הָיָה נִתְמַנֶּה לְרֹאשׁ וְרַבִּי לְכָל דּוֹר וְדוֹר לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְתַנּוּ וּלְצִוּוֹת כָּלֵל עַל מוֹעֲדִים וְרַגְלִים, רַק לְאַחַר תַּפְלַת מִשָּׁה שֶׁלֹּא תִהְיֶה עֲדַת ה' כְּצֵאֵן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רַעְיָה וְתַפְלַתוֹ הִיָּתָה עַד סוּף כָּל הַדּוֹרוֹת, עַל כֵּן נֶאֱמַר אַחֲרַי כִּף פְּרִשְׁתִּי רַגְלִים לְנִסְעַת לְהַצַּדִּיקִים וְיִרְגְּשׁוּ טַעַם רַגְלִים:

תורת הספא קדישא מקוזמיר

רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א

הצדיק הוא בכחית שבת קדש ורואה רק טוב על האדם | הטעם שיש לרשעים מנוחה מענשם בשבת קדש

הַעֲנִין מֵה שֶׁכְּתוּב בַּסְּפָרִים שֶׁגַּם הַרְשָׁעִים יֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מִעֲנָשָׁם. הֲלֹא הִיא עַל אֲשֶׁר כִּי בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ נַעֲשֶׂה לְמַעַלְהָ הָאֲרָה וְשִׁמְחָה גְדוֹלָה מְאֹד כִּידוּעַ, וְנִתְעוֹרָר רַחֲמָנוֹת גְּדוֹל, וְאִזִּי אֵין רוֹאֵין כָּלֵל לְמַעַלְהָ שׁוֹם רַע מִבְּנֵי הָאָדָם, רַק הַטּוֹב רוֹאִים, גָּלֵל כֵּן יֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה.

וְזֵהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת שְׁנוּסְעִים לְהַצַּדִּיק, כִּי הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְאֵין רוֹאֶה כָּלֵל הָרַע, רַק רוֹאֶה אֶת הַטּוֹב, וּבְנֵה יְכוּל לַפְעַל כָּל מֵה שִׁירְצָה. אֲבָל הַעֲקָר לְהִיֹּת נִכְנַע וְכַפּוּף לְפָנָיו מְאֹד וּלְהַחֲבִטֵל מִלְּפָנָיו.

וַיֵּשׁ בְּנֵה שְׂכָל גְּדוֹל, הֵינּוּ שְׂלֵא לְהַסְתַּפֵּל תְּמִיד בְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיק, אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה עֲבוֹדָתוֹ כְּלֵא נִחְשָׁב בְּעֵינָיו, כְּמִרְמָז בְּמֵה שֶׁאֲמָרָה הַצַּרְפִּית לְאַלְהֵיו 'כִּי בָאת אֵלַי לְהַזְכִּיר עֲוֹנָי' (מלכים א' יו"ח), רְצוּנָה בְּנֵה עַל אֲשֶׁר רָאִתָּה

לְאַחֲדוֹת הָאֲמַתִּי, לְהִיֹּת פְּנִים מוּל הַפְּנִים הַעֲלִיֹן בְּרוּךְ הוּא, וְיִתְגַּלֶּה אֲלֵיהֶם שְׁפַע בְּרַכָּה וְחַיִּים, בְּבְחִינַת 'בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים' לְקִיּוֹם נִצְחִי, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

על ידי בכיה והושרת דמעות בכין המצרים מתקנים את פנים הראיה

בְּחִינַת בֵּין הַמְּצָרִים שְׂבוּכִין אֶז עַל הַחֲרָבָן, כִּי הַבְּכִיָּה הִיא בְּחִינַת שְׁסוּתְמִין עֵינָיו, וּמִצְטַעֲרִין עַל שְׂרוּאֵין גְּדָל רַחוּמָנוּ מִהַתְּכַלִּית, עַד שֶׁאֶפְלוּ בְּשִׁרְצִין לְהַסְתַּפֵּל לְשֵׁם קָשָׁה מְאֹד, מִחֲמַת שְׁנִחְרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ מִחֲמַד עֵינָינוּ, וְנִתְרַחַקְנוּ מֵאֲבֵינוּ שְׁבַשְׁמִים כָּל כָּף, עַד שֶׁמִּגְדָּל הַצַּעַר מוֹרִידִין דְּמָעוֹת שֶׁהֵם חֲלָקֵי הָרְאוֹת וְכוּ'.

וְעַל יְדֵי זֶה נִדְחָה לַחוּץ פְּגַם הָרְאוֹת שֶׁל חִיזוּ דְהָאֵי עֲלָמָא, שֶׁעָקָר בְּכַתְּנָנוּ עַל זֶה עַל שְׁנַמְשַׁכְּנוּ בְּרֵאִיתָנוּ אַחֲרֵי הַסְתַּפְלוּת עַל הַכְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְרַחַקְנוּ כָּל כָּף, עַל כֵּן עַל יְדֵי זֹאת הַבְּכִיָּה בְּעֲצָמָה, שְׂדוּחִין הַדְּמָעוֹת חֲלָקֵי הָרְאוֹת לַחוּץ, עַל יְדֵי זֶה מְגַרְשִׁין מַעֲצָמוּ חִיזוּ דְהָאֵי עֲלָמָא, וְזוּכִין לְהַסְתַּפֵּל בִּישֶׁר עַל הַתְּכַלִּית (הַלְכוֹת מִלָּה ה"ה):

שבת קדש - הסתופפות בצל הצדיק בשבת

אמרי נעים

רבי מאיר מדז'יקוב זיע"א

אי אפשר לזכות להארת טעם השבת והמועדים אלא על ידי נסיעה לצדיק

יֵשׁ לְרַמְזוּ מֵה שֶׁנֶּאֱמַר פְּרִשְׁתִּי מוֹעֲדִים וְרַגְלִים אַחֲרֵי פְּרִשְׁתִּי סְמִיכַת הַהוֹשַׁע עַל יְדֵי מִשָּׁה,

שַׁפַּע חַיִּים

רבי מקוטיאל יהודה מצאנו זיע"א
הצדיק מקבל השפעות כאשר מסתופפים בצלו
זְקַנְי הקדוש מורנו הרב צבי אלימלך זי"ע
כותב בכני יִשְׁשַׁכֵּר (הקדמה לספרו, ועוד)
שבזמן שבני ישראל מתאספים אצל הצדיק,
כמו בליל שבת קדש וכדומה, מקבלים הצדיקים
השפעות מן השמים והם משפיעים זאת על
בני ישראל, ולכן נוהגים לומר אז דברי תורה:

שבתות בין המצרים

ארץ צבי

רבי אברהם צבי פרומער זיע"א
מעלת שבתות ימי בין המצרים
אֵיתָא בספרים הקדושים דשבתות של ימי
המצרים הם גבוהים ביותר, מחמת
דימי החל אז הם שפלים ביותר, על פן
השבתות גבוהים יותר, עד פאן. ויש לומר
עוד טעם, דהנה במדרש (איכה ד כז) דבחרבן
בית המקדש נטלו ישראל איפוכי שלמה על
עונותיהם, ויש לומר דבכל שנה בימי המצרים
מתעוררת חשכת החרבן בימי החל, וממילא
מתעוררים גם הכפרה והזכוף, ועל פן בשבת
קודש בא האור אחר הזכוף של ימי החל, פי
כן בכל שבת קדש בא האור מעבודה של כל
ימי המעשה (תרפ"ח):

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א
בשבת השכינה שורה בתוכנו גם בגלות
ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי
לאלהים וכו' (בראשית כז מד). בארנו
שנה רמז על יום השבת, אשר גם בזמן הגלות
השכינה שורה בתוכנו ביום השבת. וזה וישבת
עמו, אותיות 'שבת וי', והם הימים אחרים.

תמיד במעשיו על ידי זה נפר לה לעצמה כי
היא מלאה עון, והינו 'להפיר', גלל פן צריך
לזה שכל גדול להתחזק את עצמו בעבודתו
כפי מה שהוא, ולא יחלש דעתו כלל:

בינת ישראל

רבי ישראל מגרודזיסק זיע"א
הוראת החוזה מלובלין זיע"א שיש לבוא
לצדיק בעקר בשבת קדש

מעשה שבאו חסידים בימות החל להרבי
הקדוש מלובלין זי"ע ונער בהם על
שלא באו על שבת קדש. הענין בזה הוא,
משום שאצל הצדיק רואים דברים שנגלה לעין
כל קדשתם ועבודתם לה', ויש דברים שהם
נראים מעשי חול בעיני בני אדם וקדשתם
טמירה ומכסה.

זוהי היתה פנות הרבי הקדוש מלובלין זי"ע,
שחסידים צריכים להסתפל אף על מעשי
הצדיק הנגלים לעין כל קדשתם המרמזים
בשם שבת קדש, ולא על מעשי החל של
הצדיק, כי אז יש מקום לטעות ולהרהר חס
ושלום אחר רבם:

אך פרי תבואה

רבי צבי היקש מליסקא זיע"א
הסתופפות בצל הצדיק לפחות פעם אחת בשנה
בשבת או יום טוב

אכש לבני ג"י והם יצוו לכניהם אחריהם
שעל כל פנים פעם אחת בשנה ילכו
אצל הצדיקים שבדורם ולהיות אצלם שבת
או יום טוב, ואם אפשר ביותר בודאי מה
טוב, כי עכשו בדרך הנה הוא עמוד גדול
לתורה ולעבודה (צוואת המחבר):

ביום השבת הוא באמת בבחינת בנן בית המקדש, מפני כי השכינה הקדושה שורה בתוכנו כמו בשעת בנן בית המקדש.

וזה ושלחתי ולקחתיך משם, רמז על הגאולה העתידה, כמו שנאמר (מלאכי ג כג-כד) 'הנני שלח לכם את אליה הנביא וגו' והשיב לב אבות על בנים'. שיהיה התשובה בשלמות בזמן הגאולה במהרה בימינו.

אך יעקב אבינו היה בבחינת שבת גם בימות החל יעקב אבינו עליו השלום היה במדרגה גדולה יותר, אשר גם בימות החל היה גם בן בקדושה גדולה כמו בחינת שבת. וזה שנאמר (להלן כט ב) 'ויהיו בעיניו כמים אחרים', פרוש שכל ימיו היה באחדות הבורא, 'באהבתו אתה', 'אות ה'א', רמז לשכינה הקדושה, כמו שנאמר (שם פסוק ו) 'והנה רחל בתו באה עם הצאן, כמבאר במקום אחר.

נחוד לענייננו, זה שפתיב ושכתי בשלום, רמז ליום השבת כנ"ל, שנקרא שלום (זוהר ח"ג קנו:). כי על ידי שמירת שבת אשוב בשלום, לעשות היחוד כנ"ל (פרשת ויצא):

כי לא יבצר מפל איש אשר הוא מרע. ישראל להיות לו ביום השבת התעוררות הקדושה, ואם הוא רוצה לגשת אל הקדש נקל לו להשיג הקדושה יותר מימי החל. כמו שאמרו בזה הקדוש (ח"ב קלה:): פד ע"ל שבתא וכו', כל דינין מתעברין מנה וכו', כשנכנס באדם קדשת שבת מבטל ממנו כח הסטרא אחרא.

וזה שאמרו (שבועות כ:): זכור ושמור בדבור א' אחד נאמרו. וזה שאמרים בפיוט (לכה דודי) שמור וזכור בדבור א' אחד השמיענו אל המיחד ה' אחד ושמו אחד.

בשבת השכינה שורה כמו בזמן המקדש **וזה** שנאמר וישבת עמו ימים אחדים רמז ליום השבת, להכלל ביחודו ואחדותו יתברך שמו אשר בכלול מתיחד עמו, כמו שאמרו חז"ל (כתובות סד:): אוכלת עמו מילי שבת לילי שבת.

לזאת ממילא אין לראג ולהתאונן על הרבן הפית ביום שבת קדש, כמו שאמרים (זמר מנוחה ושמחה) 'אוהבי ה' המחכים בבנן אריאל, ביום השבת שישו ושמחו וכו', כי

אוצרות גאוני הדורות

סלוא נשיא בית אב לשמעוני שהוא מיתר.

ולפי עניות דעתי נראה, דהנה לא כמדת בשר ודם מדת הקב"ה, דמדת בשר ודם כשרוצה דבר מגנה בחברו אז נקלה הוא בעיניו, אף שנמצאו בו מעלות טובות, מפל מקום האדם לא יוכל לשער המעלות בפני עצמן והרעות בפני עצמן, כי האנוש בעין אנושותו לא יוכל למד כל כף הטובות והרעות, ויחלשו בעיניו הטובות והרעות, אבל הקב"ה

השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם (כה יא)

דברי שאול

רבי יוסף שאול נתנון זצ"ל אף בשעה שקנא פנחס לה' לא נעלם מעיניו מעלותיו הטובות של זמרי ויש להמתיק מה שאמר 'בקנאו את קנאתי', גם מה שהזכיר אחר כך (כה יד) 'ישם האיש המפה אשר הפה את המדינת זמרי בן

בן דוד

רבי משה דוויק הפנהו זצ"ל

ה' בקש ממשה שהוא יאמר לפנחס כדי שלא יטעו בהלכה

יש לְדַבֵּק, שְׁפָר נְאֻמְר' לְאֻמְר', וּמָה טַעַם חֲזַר שׁוֹב בְּאֻמְרוֹ לְכֵן אָמַר'.

והנה, פל המצות, מחיב אדם לזמן את עצמו אליהם, מלבד מצות קדוש ה' שאינו חיב לזמן את עצמו אליה, אלא אם תבוא לידו, יקיימנה, וכמשמע בגמרא ברכות (סא:) שאמר רבי עקיבא כל ימי הייתי מצטער מתי תבוא לדי (מצות קדוש ה') ואקיימנה. משמע, שצפה שתבוא ותדמין אליו מעצמה ולא שיזמין הוא את עצמו אליה.

ואם בן קשה היאך פנחס קם מעצמו להרג נשיא שבט מישראל, ויכמו שנגמר יינקם מתוך העדה' (במדבר כה ז), ונהרי במעשה זה ספן את עצמו, פמבאר בזהר (במדבר דף ריו ע"א) שנתקבצו כל שבט שמעון כדי להורגו, ולא היה זה ממחיתותו.

ונראה, שאמנם מגיע לפנחס שכר על מסירות נפשו, אבל יתכן וילמדו ממנו הוראה, ויעשו כמותו. לכן אחר שאמר ה' למשה 'לאמר', והיננו לומר לפנחס את שכרו, חזר ואמר 'לכן אמר', וכןתו, אמר אפה מעצמך, ולא בשמי, והסבה היא כדי שלא ילמדו מפך בני אדם שפך צריך לעשות. (באריכות מ'כח חכמי ספרד נתיבות)

ברית אבות

רבי אברהם קורניאט זצ"ל

ה' נשבע על השכר לפנחס כדי שההתחייבות תהיה כדעת כל הפוסקים

מוכא במדבר' (במדבר' כא א) 'אמר הקב"ה בדין הוא שיטל שכרו. ויש לתמה, הרי פשוט הוא שה' לא יקפח את שכרו של

קשרואה באדם אחד טובות ורעות, לא נגרעו מעלות והטובות בשביל הרעות וכל אחד רואה בפני עצמן.

והנה פנחס בקנאתו לה' לא נגרע מעלת המכה בעיניו, והיה זמרי בן סלוא נחשב בעיניו פאשר היה, ובכל זאת הרג אותו בשביל החטא אשר עשה, ולזה העידה עליו התורה בקנאו את קנאתי בתוכם, הינו כמו שאני מקנא שאין נגרע מהמעלות הטובות דבר, ולזה אמר ושם האיש המכה זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני, והינו שהיה עוד בעיניו נשיא בית אב לשמעוני כמו שהיה.

חתן סופר

רבי שמואל ארנפלד זצ"ל

עשית הנס לפנחס שלא יטמא להורות שקנא לשם שמים

ויש לדבדק חבת 'בתוכם'. ונראה לי על פי מה שהובא במדבר' (במדבר' כ כה), שאחד מי"ב נסים שנעשו לו היה ששמר הקב"ה רוחותיהם שלא ימותו ויטמא פנחס, וקשה דמה בכך אם יטמא.

אלא שמצינו שטמא לנפש משלח ממחנה שכינה, ואם בן יש לומר דבדאי למגנא לא עביד קוב"ה ניסא, אלא שרצה השי"ת להורות בזה הנס שיראו שקנאת פנחס היא באמת קנאת ה' צבאות, והראיה שפסע לו הקב"ה שלא יטמא וזה שאמר בקנאו את קנאתי הינו שהוא קנא לשמי, והראיה לזה שעשיתי לו נס, ומהו הנס בתוכם, שהיה ביכלתו להשאר בתוכם לגמרי בכל המחנות אף במחנה שכינה, שלא נעשה טמא לנפש.

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (כח יב)

עבודת הצדקה

רבי צדקה חוצין זצ"ל

בזכות שפנחס הציל את ישראל זכה לחיות לעולם

מוכא במדרש (במדבר כ א), 'אמר הקב"ה בדין הוא שיטל שְׂכָרוֹ. ע"כ. ויש לתמה, הרי פשוט שלא יקפח ה' את שְׂכָרוֹ של פנחס, ומה בא להשמיענו באמרו 'בדין הוא שיטל שְׂכָרוֹ'.

ויש להקדים מה שבאר התרגום יונתן (ע"פ), ששְׂכָרוֹ של פנחס היה שיעשהו ה' מלאך חי ויחיה לעולם לבשר הגאלה באחרית הימים. וכן מבאר במדרש (ילקוט במדבר רמז תשעא) 'אמר רבי שמעון בן לקיש, פנחס הוא אליהו'.

ויש לשאל, מדוע זכה פנחס בשְׂכָרוֹ כה גדול שיחיה לעולם, על שהרג את זמרי וכזי? ויש לתרץ על פי הגמרא בבבא בתרא (יא), שהביאה מצושה בבנימין הצדיק שהיה ממנה על קפת הצדקה, ויבאה אלמנה אחת ובקשה ממנו צדקה. אמר לה, קפת הצדקה ריקה היא, ואף נשבע לה על כך. אמרה לו האלמנה, אם אין אתה מפרנסני, אני ושבעת בני מתים ברעב. ופרנסה בבנימין הצדיק משלו. לימים, חלה בבנימין הצדיק ונטה למות. טענו מלאכי השרת לפני הקב"ה, והלא כל המקום נפש אחת מישראל באלו קנים עולם מלא, ובבנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעת בניה לא כל שכן שתתן לו את נפשו. ואכן, שמע הקב"ה את טענתם, ונוספו לו עוד כ"ב שנה.

ומעתה, כיון שפנחס השיב את חמתו של ה' ונעצרה המגפה, והחיה על ידי כך את כל ישראל, ראוי הוא שיוסיפו לו מן השמים לחיות כנגד כל ישראל מדה כנגד מדה, וזהו 'בדין הוא שיטל שְׂכָרוֹ', אף ששְׂכָרוֹ כה מיחד, שיחיה לעולם. (באדיבות 'מכון חכמי

ספרד' נתיבות)

פנחס ומה בא להשמיענו באמרו 'בדין הוא שיטל שְׂכָרוֹ'. ועוד, שאם בדין הוא נוטל שְׂכָרוֹ, מדוע היה צריך ה' להשבע על כך באמרו 'לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום' וידוע ש'לכן' הוא לשון שבועה (עין רש"י במדבר כ ב).

ויש להקדים את דעת הרמב"ם ורבותיו בהלכות מכירה (פי"א הט"ז), שהמתחב אף על פי שקנו מזו, אינו משתעבד, שזו כמו מתנה היא, ואין כאן דבר ידוע ומצוי שנתנו במתנה. והשלחן ערוך (ח"מ סי' ס"ב) הביא את דברי הרמב"ם אלו, וכתב, שחלקו עליו כל הבאים אחריו, ודעתם שגם בדבר שאינו קצוב יש קנין, ושכן ההלכה.

עוד יש להקדים, את דברי מהרש"ף (ח"ג סי' מה), שכתב, שאם נשבע, יודו הרמב"ם ורבותיו שחב הקונה לשלם מכח שבועתו, אף שהקנין היה על דבר שאינו קצוב.

ולפי זה יש לבאר, מאחר ששְׂכָרוֹ של פנחס הוא והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם' (במדבר כה יג), וזהו דבר שאינו קצוב, ולדעת הרמב"ם ורבותיו, בדבר שאינו קצוב אין קנין, והמתחב עליו אינו משתעבד, ואם כן יתכן כי לא יקבל שְׂכָרוֹ. אלא היות שנופסקה ההלכה כרב הפוסקים, שגם בדבר שאינו קצוב יש שְׂכָרוֹ, יקבל פנחס שְׂכָרוֹ משלם, וישם כך אמר הקב"ה 'בדין הוא שיטל שְׂכָרוֹ'. כלומר, ששל פי הדין וההלכה, ההתחייבות חלה וישל פנחס את שְׂכָרוֹ. וכדי שגם לדעת הרמב"ם ורבותיו יחול החיוב, הוסיף ה' ונשבע על כך, שבאפן זה גם לשיטת הרמב"ם ורבותיו, יוכל פנחס לטל את שְׂכָרוֹ על פי הדין. (באדיבות

'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

חַמַּדַּת יִשְׂרָאֵל

רבי ישׂראל יהודה קארפונקעל זצ"ל
פנחס עשה מצוה בדבר שלא קבל מאת ה'
ועל כן בדין שיטל שִׁכְרוּ

בַּמִּדְרָשׁ (במדב"ר כא א), אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדִין הוּא שְׂיִטֵּל שְׁכָרוֹ. כַּמָּה פְּרוּשִׁים נֶאֱמָרוּ בַּזֶּה. אוֹלַי יֵשׁ לוֹמַר בְּדִרְבָּךְ פְּשׁוּט, כִּי יְדוּעַ שֶׁהַשְׁכָּר שְׁאֵנוּ מְקַבְּלִין בְּעַד עֲשִׂית מִצְוָה הוּא מִצַּד הַחֶסֶד, כְּמוֹ דְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (ויק"ר כו ב), שְׁאֵמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִי מָל לְשָׁמִי עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ בֶּן זָכָר, מִי עָשָׂה לִי מַעֲקָה עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ גֵּג, מִי עָשָׂה לִי מִזוּזָה עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ בֵּית וְכוּ', כִּי הַמִּצְוָה הִיא רַק אַחַר שֶׁקָּבַל הָאָדָם הַדָּבָר מִהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִין אָנוּ זְקוּקִים לְשָׁכַר עֲבוּר עֲשִׂית הַמִּצְוָה כָּלֵל, וְכָל הַשְׁכָּר אֵינוֹ אֱלָא חֶסֶד מִיַּדֵּי ה'.

וּבִזְהָה יֵשׁ לְפָרֵשׁ יוֹלָךְ אֲדֹנֵי חֶסֶד כִּי אִתָּה תִּשְׁלַם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ (תהלים סב א), וְיָדוּעַ קִשְׁיַת הָעוֹלָם, כִּי אִם הוּא 'כְּמַעֲשֵׂהוּ', מֵהוּ ה'חֶסֶד'. אָמֵנָם בַּזֶּה יוֹכֵן, כִּי גַם כְּאֲשֶׁר הוּא 'כְּמַעֲשֵׂהוּ' אִין הַשְׁכָּר אֱלָא מִצַּד הַחֶסֶד.

אָמֵנָם כֹּל זֶה הוּא בְּמִצְוָה אֲשֶׁר עוֹשֶׂה הָאָדָם בְּדָבָר מֵהַ שְׁקָבַל, אֲךָ מִצְוָה זוֹ שְׁעָשָׂה פִּינְחָס אֵינוֹ דוֹמָה לְשָׂאֵר מִצְוֹת, שְׂאִין שִׁנְךָ לוֹמַר בָּהּ מִי עָשָׂה דָבָר פְּלוּנֵי עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ וְכוּ', וְאִם כֵּן אִין שְׁכָרוֹ מִבְּחִינַת חֶסֶד, וּבְדִין הוּא שְׂיִטֵּל שְׁכָרוֹ.

וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמְכָּה אֲשֶׁר הִכָּה אֶת הַמְדִּינִית
זְמָרִי בֶן סְלוּא נָשִׂיא בֵּית אֲבִי לְשִׁמְעוֹנִי (כה יד)

תּוֹלְדוֹת נ"ח

רבי נפתלי נח גוטמאן זצ"ל
לאחר שנעשה דין בזמרי נתכפר עוונו ומת
להזכיר שמו

הַקְּשָׁה בְּסִפְרֵי תוֹרֵי זֶהָב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְקָשָׁה

דְּשָׁמָם הָיָה לִיה לְפָרֵשׁ בְּסוּף פְּרֻשַׁת בְּלֶק וְהָיָה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל אֶחָיו אֶת הַמְדִּינִית (כה ו), וְשֵׁם הָיָה לְפָרֵשׁ שְׁמֹם, עַכ"ל. וְעַיֵן שָׁם תּוֹרֵצוֹ הַנֶּחְמָד.

וַנִּרְאָה לִי דִהְיֶה כְּתִיב (משלי י ז) 'שֵׁם רִשְׁעִים יִרְקָב' שֶׁלֹּא לְהִזְכִּיר שְׁמֹם, וְלִפִּי זֶה נִיחָא מָאד, דְּלַעִיל לֹא רָצָה לְהִזְכִּיר שְׁמֹם מִחֲמַת עֲבָרָה שְׁעָשׂוֹ, אֲבָל כָּאֵן שְׁנַעֲשֶׂה בָּהֶם דִּין, וְכוּל לְהִיּוֹת שְׁנַתְּפָרּוּ לָהֶם הָעוֹן, שְׁפִיר מִזְכִּיר שְׁמֹם. וְלִפִּי זֶה שְׁפִיר אָמַר הַכְּתוּב וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמְכָּה רָצָה לוֹמַר שְׁנַעֲשֶׂה בּוֹ דִּין וְיֵשׁ לוֹ 'שֵׁם יִשְׂרָאֵל', וְהוּא פְּרוּשׁ נֶחְמָד עַד לְמָאד.

אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנוֹעֲדִים עַל ה' בְּעֵדַת קָרַח כִּי כִּחְטָאוֹ מֵת (כו א)

נִפְלְאוֹת חֲדָשׁוֹת

רַבֵּי נַח לִיפְטִיץ זצ"ל

חטאו של צלפחד לא גרם נזק לבני ישראל

נִרְאָה לִי לְפָרֵשׁ דִּיּוּק הַתְּבָחַ בְּחֻטְאוֹ, עַל פִּי דְאִיתָא בְּיַלְקוּט אֵיּוֹב (רמזו תתקכ) עַל פְּסוּיק 'כִּי יוֹסִיף עַל חֻטְאוֹ פֶּשַׁע בִּינִינוּ יִסְפִּיק', יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁלִים לְשָׁה פּוֹזְרָה, מֵה שֶׁה אֶחָד מֵאַבְרָהָה לֹקָה וְכֹלָם מְרַגְּשִׁין, אֲךָ יִשְׂרָאֵל הָאִישׁ אֶחָד יַחֲטֵא וְעַל כֵּן הָעֵדָה יִקְצֶף, מִשָּׁל לְשִׁנֵּי בְּנֵי אָדָם הַנִּתְוֹנִים בְּסִפְיָנָה נִטֵּל אֶחָד אֶת הַמִּקְדָּשׁ כּו', עַיֵן שָׁם. וּבְמִסְכַּת שִׁבְתָּ (צו: א) מְקַשֵּׁשׁ זֶה צִלְפָּחֵד, וּבַתּוֹסְפוֹת בְּמִסְכַּת בְּבֹא בְּתָרָא (ק"ט: ד"ה אפילו) מְבִיא בְּשֵׁם מִדְרָשׁ שְׁמִקְוֹשֵׁשׁ לְשֵׁם שְׁמִים נִתְכַּוֵּן, עַיֵן שָׁם.

וְהָיָה כֹּל חֻטָּא שְׂאָדָם עוֹשֶׂה מְגִיעַ לְכָל יִשְׂרָאֵל כְּאֵלוֹ כֹּלָם נוֹגְעִין בְּדָבָר, כְּנֹזֵךְ לְעִיל שְׁעַל כֵּן הָעֵדָה יִקְצֶף, אֲבָל אָבִינוּ 'בְּחֻטְאוֹ מֵת', שְׁכַוְנָתוֹ לְשָׁמִים וְאֵינוֹ נוֹגֵעַ כָּלֵל לְשׁוּם אָדָם, וְזֶהוּ שְׁדִיקוֹ 'בְּחֻטְאוֹ'.

יפסל לכהנה על ידי הריגתו

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל (כה יא). ברש"י: לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הפתוב ויחסו אחר אהרן.

[וקשה] מה טעם השבטים 'הראיתם בן פוטי זה' וכו', הרי אם היה בא מיתרו, גם בן היה בא מזרע קדוש אהרן ואלעזר בנו, גם מיוסף מצד האם שפטם ביצרו, אם בן רבו קדוש. וגם מה תשובה השיב הב"ה ליחסו אחר אביו לתמן דבר בזיונם מצד אמו.

ואפשר לומר שפגנת השבטים לבזותו, דעו איפה שאינו מיחס אחר אביו, שהרי לא נתפחן פנחס עם אביו וזקנו, ולא נמשח לכהן פהם, נראה מזה שעל שהוא בא מיתרו שפטם עגלים לעבודת אלילים, לכן נתרחק מן הפהנה להיות הולך אחר הפגום. והשיבם הב"ה הריני מיחסו אחר אביו ואמן לו ברית כהנת עולם מחדש, ואדרבה לכן לא נתפחן פנחס עד שהרגו לזמרי פדי שיהיה לו כהנת עולם, שאם היה כהן קדם היה נדחה מכהנתו, שכהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו ועבודה לא יעבר, לכן לא נתפחן קדם פדי שבעת שהרגו אינו כהן ולא נפסל, ועתה נתחדש לו הפהנה.

וזהו כונת יחסו אחר אביו לעשותו כהן עתה על ידי מעשה זה, אם בן אינו כדבריכם שהלך אחר הפגום, אלא בן אהרן הפהן, ותבת 'הכהן' קאי על פנחס עצמו שעתה נתפחן.

מנושאי הפרשה

מושב זקנים

הריגת אדם המחויב מיתה אינה פוסלת לכהנה

והיתה לו ולזרעו אחרי ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו וכפר על בני ישראל (כה יג). ואם תאמר והלא כבר נתנה הפהנה לזרעו שנאמר (שמות כט כט) 'ובגדי קדש אשר לא אהרן יהיו לבניו אחרי למשחה בהם ולמלא את ידם'. ויש לומר לפי שהרג זמרי סבור היה שלא יקריב עוד קרבן, כדחנן (סנהדרין לה:): כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו, ולכך הוצרך לשנותו ולומר לו 'הנני נותן לו את בריתי שלום', שלא יערער אדם על כהנתו.

ורבי יחיאל מפריש אומר דגברא קטילא קטיל ולא היה רציחה, דהבא על ארמית קנאין פוגעין בו, וזה שאמר הפתוב 'תחת אשר קנא לאלהיו'.

עיר מקלט

רבי דוד ב"ר אריה ל"ב מלידא זצ"ל מכאן למדים שהריגה לשם שמים אינה פוסלת לנשיאת כפים

כהן שהרג את הנפש אינו נושא את כפיו, מה שאין פן לדבר מצוה כגון שפיל תינוק ומת נושא את כפיו אחר שפגנתו היה לשם מצוה, והא ראיה אם כהן הרג נפש [וכונתו היה לשם שמים] דנושא את כפיו, שהרי פנחס לא נתפחן אלא עד שהרג את זמרי. (מצוה שער)

הן טוב

רבי טוביה ב"ר אבבה הלוי זצ"ל לא נתפחן פנחס עד שהרג את זמרי כדי שלא

שיח השדה

רבי אליעזר ב"ר מאיר הלוי זצ"ל

בשעה שהרג פנחס את זמרי פרחה נשמתו ממנו ונתעברו בו נשמת נדב ואביהו ונעשה כאדם אחר הראוי לכהנה

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את

חמתי מעל בני ישראל. נקדים גמרא

דסנהדרין (פב), התחילו שבטים מבזין אותו,

ראיתם בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים

לעבודת אלילים והרג נשיא שבט מישראל, בא

הכתוב ויחסו פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן,

וגם כאן צריכין להבין דברי הגמרא מאי בעי

השבטים שהיו מבזין אותו, וגם לכאורה אינו

מתרץ היטב במה שיחסו אחר אהרן, והלא גם

הם ידעו שהוא מיחס אחר אהרן, אלא שהיו

מבזין אותו לפי שאבי אמו פטם עגלים לעבודת

אלילים, ואם בן אין הוא מיחס מצד האם,

ואם בן במאי זה מתרץ שיחסו אחר אהרן.

וגם דקאמר בגמרא שאמרו השבטים הראיתם

בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים

לעבודת אלילים והרג נשיא שבט מישראל,

דמשמע דב' רעות עשה, אחר, שהוא בן פוטי

וגם שהרג נשיא, דלכאורה הנה לומר ראיתם

בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים לעבודת

אלילים והרג נשיא מישראל, ומדקאמר והרג

נשיא משמע עוד זה שהרג נשיא.

אבל בכדי להבין את פל זה נקדים דברי

הזהר פ' זו (ריט.) וכו', ובזה נבוא אל

באור הגמרא, דלעיל מגיה פתיב וינא פינחס

בן אלעזר בן אהרן' הנה שמכף כשהרגם נעשה

כהן, וגם אמרינן בזבחים לא נתפקה פנחס עד

שהרג לזמרי, וזה הנה פונת השבטים שהיו

מבזין אותו שאינו ראוי לכהנה מצד ב' דברים,

אחד, מצד שהוא בא מיתרו שפטם עגלים

לעבודת אלילים, וידוע (מנחות קט.) כהן אפלו

ששמש בבית חניו פסול לעבודה, והב' שהוא

הרג את הנפש, וכהן שהרג את הנפש גם בן

פסול לעבודה (ברכות לב:), וזהו פונתם שמבזין אותו שפסול הוא להיות כהן, ובא מחמת ב' דברים אלו.

ובאמת לפי מה שכתבנו בשם הזהר שמכף

שהרגם פרחה ממנו נשמתו שהיה

לו כפר, ובא אצלו נשמת נדב ואביהו, ובאמת

נסתלקה קשיטתם שאמרו שפסול הוא מחמת

שאבי אמו פטם עגלות, וגם מחמת שהרג את

הנפש, כי באמת אין זה אותו האיש בעצמו,

רק הוא מת כשפרחה נשמתו ממנו, וזה הוא

אחר וראוי להיות כהן.

וזהו הפרוש בגמרא 'התחילו השבטים מבזין

אותו', דהיינו שהיו אומרים ב' דברים,

א. ראיתם פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים

לעבודה וזה, ואם בן הוא בא מזרע פסול

ופסול לכהנה, והב' שהרג נשיא שבט מישראל,

וכהן שהרג את הנפש גם בן פסול. לפיכך

בא הכתוב ויחסו פינחס בן אלעזר בן אהרן

הכהן, והוא כדברי הזהר דקאמר 'בן' תרי

זמנא, דהפונה הוא כף בהכתוב, פנחס שהיה

בן אלעזר עכשו הוא בן אהרן הכהן, ואם בן

ראוי הוא להיות כהן ונסתלקה תלונותם, שאין

זה אותו האיש בעצמו רק הוא אחר.

אזור אליהו

רבי אליהו הורטוונסקי זצ"ל

'ישם איש ישראל המכה' – הריגת אדם הרוג שנתחבב מיתה כבית דין של משה

ישם איש ישראל המכה אשר הכה את המדינית

זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעני (כה

י). נראה פרוש מה שנאמר שני פעמים 'המכה

אשר הכה', דהנה ידוע מה שאמרו חכמינו

זכרונם לברכה (עיין ברכות לב:) דכהן אסור להרג

את הנפש אפלו היבא שמחייב, דלכף שחיטה

בזר ולא בכהן, מפני שמדתו של כהן הוא

חסד, ואין להרג אפלו בהמה.

שיהושע היה ראוי יותר מחמת סדור הספסלים והמחצלאות

כעת רואה אני ראיה אחרונה גדולה מכלן (שאין דין ג'שה ברבנות), והוא דאימא במדרש פ'שת פנחס (כא יד) על פסוק 'יפקד אלקי הרוחות' וכו', שהיה משה סבור שבניו ירשים מקומו ונוטלים שררתו וכו', אמר לו הקב"ה לא כמו שאתה סבור וכו', הרבה שרתך יהושע, והרבה חלק לך כבוד, והוא פורס את מחצלאות וכו', נצ'ר תאנה יאכל פניה וכו', עכ"ל מדרש, יצ"ן שם.

והנה משה רבנו ע"ה בעצמו אמר 'אשר יצא לפניכם ואשר יבא לפניכם', ואשר יכול לעמוד נגד רוח כל אחד ואחד כמבאר במדרש, ואלו לא היה יודע בבניו כל אלו המדות לא היה מבקש להם גדלה שהיה סותר את עצמו בתפלתו, אלא על כרחך היו הבנים ראויים לכך, והקב"ה לא אמר שיהושע יותר הגון לכך, אלא שסדר הספסלים ואת המחצלאות, וקשה הא כתיב (שמות כט ל) 'תחתיו מבניו', אלא על כרחך בכתר תורה לא נאמר זה (אור"ח סי' יב).

[ובאבני ג'ר יו"ד סי' שמב]: במחלת כבוד תורתו הרמה אינני רואה בזה ראיה קלה, שמלבד שבאבות דרבי נתן (עיין מד"ר פנחס כא יד) מפרש שהקב"ה השיב למשה רבנו ע"ה בניו לא עסקו בתורה, אבל אם היו עוסקים בתורה והיו ממלאים מקומו היו יורשים גדלתו וכו'.

פ'ת סופר

רבי אברהם שמואל בנימין סופר זצ"ל סבר משה מגדל ענותנותו שבניו יכולים להנהיג את ישראל מפאת זכות הרבים כשם שבגם הוא אינו ראוי

קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו (כו יח). נראה לפרש, דכתב רש"י שמשה רבנו ע"ה בקש עבור בניו ואמר הגיע הצ'ת, ואמר לו ה' קח לך יהושע,

רק פ'אן פ'יון דזמרי עשה מעשה זנות לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל, אם פ'ן ידע פ'נחס שבדאי הבית דין של משה יהרג אותו, כמו שהיה הצווי אחר כף 'קח את כל ראשי העם והזקע אותם לה' נגד השמש', אם פ'ן בודאי יקיים משה צווי בוראו ויהרג אותו, רק שהדין שהבית דין שהורגים את הנפש צריכין לינה, מפני שאותו יום שפוסקין את הדין אסור להרג אותו, ובלילה אסור להרג גם פ'ן כמו שאמרו חכמינו ז"ל בסנהדרין (לד:) על פסוק 'נגד השמש' מפ'אן שאסור להרג בלילה, ואם פ'ן פ'יון שצריך לינה בא מגיפה רבה בישראל. **לכך** ראה פנחס גדל המגפה וגם ראה הפסק שצריך לינה, לכך לקח רמח בידו והרגו חכה כדי שתעצר המגפה, ולא עבר על מה שכהן אסור להרג את הנפש, מפני שבכרא קטילא קטיל, שהיה מתחייב מיתה בבית דין של משה. והוא הפרוש בפסוק הנ"ל ושם איש ישראל המכה הינו שהוא גכרא קטילא על פי בית דין של משה, לכך היה הרשות ביד פנחס אף שהיה כהן, דגכרא קטילא קטיל.

כיצד חפץ משה שירשו בניו גדלתו אף על פי שלא עסקו בתורה

יפקד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה (כו טז) רש"י: כיון ששמע משה שאמר לו המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו, אמר הגיע שעה שאהב ערכי שירשו בני את גדלתי. אמר לו הקב"ה לא כך עלתה במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע לטל שכר שמושו שלא מש מתוך האהל.

שוי"ת חתם סופר

רבי משה סופר זצ"ל בניו של משה באמת היו ראויים לגדלה אלא

שָׁאָמַר מֹשֶׁה 'יִפְקַד ה' אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל בָּשָׂר' וגו' הִיְתָה פּוֹנְתוֹ דְּבַקְשׁ שֶׁהֵשֵׁם יִתְבַּרְךָ יִמְנָה אֵיזָה אִישׁ שִׁיּוּכָל לְסַבֵּל מִשָּׂא כָּל הָעַם, וּבְעַל כִּרְחֹף שִׁיְהִיָּה כְּלוּל מִשְׂשִׁים רַבּוּא נְשָׁמוֹת, וּכְיִין שְׂלֵא יִמְצֵא אִישׁ כְּזֶה בְּעַל כִּרְחֹף יִשְׁאָר הוּא בַחַיִּים חַיִּיתוֹ, וְעַיִן שֶׁם שֶׁהָאֵרִיךְ.

וְאִךְ אֲנִי נִימָא מְעִין דְּרַכּוּ ו'ל', אֲכָל לֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הוּא דְּכּוֹנְתוֹ הִיָּה כְּזֶה כְּדֵי שִׁיִּשְׁאָר הוּא בַחַיִּים חַיִּיתוֹ, כִּי הֵלֵא לֹא יִפְלֵא מֵה' דְּכִר, וְיִכּוּל לִתֵּן רוּחַ חֲדָשָׁה בְּאֵיזָה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שִׁיְהִיָּה כְּלוּל מִשְׂשִׁים רַבּוּא נְשָׁמוֹת, אֲלֵא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל דְּבַקְשׁ הַגְּדֵלָה לְכַבְּיו. דִּהְנֵה אָמְרוּ רַז"ל בְּפִסּוּק 'לְמַעַן יֵאָרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּכְבִּינּו' וגו', דְּכַזְּמֵן שֶׁכְּבִינּו רְאוּיִים לְגַדְלָה אֲזֵה הֵם קוֹדְמִין לְכָל (כְּבִינּו) [אָדָם].

וְהִנֵּה מֹשֶׁה יָדַע בְּעַצְמוֹ שֶׁכְּבִינּו אֵינִם רְאוּיִים לְגַדְלָתוֹ, לְכֵן כָּא בְּטַעְנָה וְאָמַר 'יִפְקַד ה' וגו' וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַר"ם אֶלְשִׁיף, וּכְיִין שֶׁאֵין בְּעוֹלָם אֲשֶׁר כְּלוּל מִשְׂשִׁים רַבּוּא נְשָׁמוֹת, בְּעַל כִּרְחֹף שֶׁהֵשֵׁם יִתְבַּרְךָ לְשַׁפֵּיעַ בּוֹ רוּחַ חֲדָשׁ, וְאִם כֵּן הִדְרָא לְסַכְרָא שֶׁכְּבִינּו קוֹדְמִין, וְיִתֵּן בְּאֶחָד מְכַבְּיו רוּחַ חֲדָשׁ שִׁיְהֵא רְאוּי לְגַדְלָה זֹו.

וְעַל זֶה הִשִּׁיב לוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לֹא כְּמוֹ שֶׁעֲלָה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁאֵתָּה סוֹכֵר שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם רְאוּי לְכָךְ עַד שֶׁאֵתָּן בּוֹ רוּחַ חֲדָשׁ, אֲלֵא קַח לָךְ אֵת יְהוֹשֻׁעַ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ וְאֵינִי צָרִיךְ לִתֵּן בּוֹ רוּחַ חֲדָשָׁה, רַק וְסַמְכַתְּ אֵת יָדְךָ עָלָיו, מֵה שֶׁאֵין כֵּן לְכַבְּיךָ לֹא יוֹעִיל אִם תְּסַמְךָ יָדְךָ עָלָיו עֲלֵיהֶם.

נִצַּר תְּאֵנָה יֵאָכַל פְּרִיָּהּ. וְצָרִיךְ לְהַכִּין מְכַיִּין שֶׁכְּבִינּו לֹא הִיוּ רְאוּיִים, וְכִי חַס וְשְׁלוֹם בַּקְשׁ מֹשֶׁה טוֹבַח כְּבִינּו מֵה שֶׁאֵינּו לְטוֹבַח הַצְּבּוּר.

וַיֵּשׁ לֹאמַר שֶׁמֹּשֶׁה לְגַדְלָה עֲנוּתָנוֹתוֹ חִשָּׁב שֶׁגַם הוּא אֵינּו רְאוּי רַק זְכוּת הַרְבִּים עָמַד לוֹ, וְכֵן יְהִיָּה כְּבִינּו יְכוּלִים לְנַהֵג הַצְּבּוּר, וְהַשִּׁיב לוֹ ה' קַח לָךְ אֵת יְהוֹשֻׁעַ אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ שִׁישׁ בּוֹ בְּעַצְמוֹ רוּחַ קֹדֶם שֶׁנִּבְחַר לְמַנְהִיג וְרוּחַ בּוֹ בְּעַצְמוֹ, וְאֵינּו כֵּן בְּכַבְּיךָ כְּנ"ל.

חֲתָן סִפּוֹר

רַבִּי שְׁמוּאֵל אֲרֵנְפֵלֵד זצ"ל

הַמְּמַלֵּא מְקוֹם אָבִיו בִּירְאָת חֲטָא רְאוּי לְמַנוּחוֹ

וְהִנֵּה לוֹלֵא דְּבַרֵּי קְדוּשׁ זְקִינֵי ו"ל הִיָּה מְקוֹם לִישָׁב, דְּבַקְאָת מֹשֶׁה רַבְּנּו ע"ה דִּהְיָה עֲנּו גְדוּל מְכָל הָאָדָם הִיָּה סְבוּר דְּכַבְּיו מְמַלְאִים מְקוֹמוֹ בִּירְאָת חֲטָא, דְּחַרֵּי הִיָּה סְבוּר שֶׁהוּא מֵהַקְטָנִים שֶׁכְּבִינְאֵי חֲטָא, וּבַתּוֹרָה יָדַע דְּאֵינִם מְמַלְאִים מְקוֹמוֹ, כְּמַבְאָר בְּמִדְרָשׁ דְּלֵא לְמַדּוּ כָּל כֶּף תּוֹרָה, אֲכָל כְּכֹר מְבֹאָר בְּרַמְבַּ"ם ז"ל הַלְכוּת מְלָכִים (פ"א ה"ו) דָּאִם מְמַלֵּא מְקוֹמוֹ בִּירְאָת חֲטָא לְכַד דֵּי, וְהוּא מִשְׁ"ס כְּתוּבוֹת (קג.) גְּבִי רַבִּי, וְאִם כֵּן הוּא הִיָּה רוּצָה שֶׁפִּיר שִׁימְלֵאוּ כְּבִינּו מְקוֹמוֹ. וְהַקְב"ה דִּינַע מְגַדְלַת מֹשֶׁה רַבְּנּו ע"ה, וְשֶׁכְּבִינּו אֵינִם מְמַלְאִים מְקוֹמוֹ לֹא בַתּוֹרָה וְגַם לֹא בִּירְאָת חֲטָא, אִם כֵּן אֵינִם יוֹרְשִׁים עַל כֵּי הַדִּין תּוֹרָה, וְהַקְדִּים יְהוֹשֻׁעַ שֶׁגְּדוּל שְׁמוּשׁוֹ.

(ח"ב, שַׁעַר בְּרַכַּת הַשַּׁחַר ס"י י"ב)

יְבִין שְׁמוּעָה

רַבִּי אֶלְעָזָר לְעוּוֹ זצ"ל

מֹשֶׁה כָּא בְּטַעְנָה שֶׁתְּשַׁרְה רוּחַ חֲדָשָׁה עַל כְּבִינּו וְהִיוּ רְאוּיִים לְגַדְלָה זֹו

יִפְקַד ה' אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הַעֲדָה (כּו טז). כְּתַב הַר"ם אֶלְשִׁיף ז"ל דְּמָה

מִנְחַת מְרוּחָשִׁית

רַבִּי אֶלְיָהוּ ב"ר שְׁלֵמָה מִיְמוּפְלָה זצ"ל

סְבַר מֹשֶׁה לְהוֹרִישׁ לְכַבְּיו אֵת הַשְּׂרָרָה וְהַמְּלָכוּת, וְאֵלּוֹ יְהוֹשֻׁעַ וְהַזְקֵנִים יִלְמְדוּ אֵת הַחֲקִים וְהַמְצוֹת

יִפְקַד ה' אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הַעֲדָה. בְּרַש"י, כִּינּוּן שֶׁשְּׁמַע מֹשֶׁה שֶׁאָמַר לוֹ הַמְּקוֹם תֵּן נַחֲלַת צְלָפְחָד לְכַנּוּתִי, אָמַר

תזונו הנחלה ונאחזת אבותיה ממנה וממשפחתה, ומעשה הגם שבני לו יהיה שהם במדרגת בנות לענין למוד החקים והתורות, מכל מקום ראויים הם שירשו את גדלתי שלא תזונו הגדלה מבית אבותי, ובענין הלמוד ילמד יהושע וזקני הדור עם העם, אבל הגדלה בענין הנשיאות והמלכות ירשו בני, באפן שיהושע יעמד לפני בניו.

ועל זה השיב לו הקב"ה, לא כף עלתה במחשבה לפני, רק פדאי יהושע לטל שררה ומלכות שלא מש מתוך האהל, אלא שמכל מקום לפני אלעזר הכהן יעמד, הרי שאלתך ששאלת שעל כל פנים אין הכבוד זז מבית אביך, והבן. שוב ראיתי אחר כף אחד מן המפרשים במדרש רבה שפרש גם כן דברי המדרש רבה בזה. (וראה במגלה עמוקות אופן א, ובאורי וישעי סי' צח)

הגיע שעה שאתבע צרכי שירשו בני את גדלתי וכו'. לכאורה אין זה מוכן, דמה שיך זה לזה. ועוד דבלאו הכי נמי, כי מאחר שידע משה שהגיע זמנו להפטר, ממילא הגיעה השעה לתבע צרכיו, ומה זה דוקא תלוי במה ששמע שיתן נחלת צלפחד לבנותיו.

על כן נראה לעניות דעתי לומר בזה, דהנה משה רבנו ע"ה פודאי ידע כי אין בניו ראויים למלאות מקומו ללמד לעם חקים ומשפטים, ויהושע ראוי לזה, ולכן לא היה עולה על דעתו לתבע זה. אף פאשר שמע שצוה לו המקום לתן נחלת צלפחד לבנותיו, וכן בכל אדם שלא הניח בן יתן נחלתו ונאחזתו לבנותיו, אמר משה רבנו ע"ה מעתה הגיע שעה שאתבע צרכי גם אני בענין זה שירשו בני את גדלתי, שהרי אני רואה שאם אין בן, גם הבת ראויה לירש, בכדי שלא

מעשי צדיקים

אצלק הנני רגיל, הנך מכיר אותי ואת מעשי, אבל מה יאמר הרבי מברדיטשוב.

פעם שמעו את הרבי מלובלין טוען כנגד עצמו ומתאונן, מה אני עושה בעולם, אם הנני בעל תוכחה, הרי אמרו (ערכין טז): 'גדולה ענוה שלא לשמה מתוכחה לשמה', אם הנני נשיא בישראל, הלא גם זמרי בן סלוא נשיא היה, ומה יחוסי. (תפארת בן דוד)

לאלה תחלק הארץ (כו ב)

ספר הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א, כי אחד החסידים הגיע אל הרה"ק רבי לייב שרה"ס זיע"א, והזכיר כי בדתו לעלות לארץ הקדש, ולהתגורר בה. השיב לו רבי

ושם איש ישראל המכה אטור הכה את המדיניות זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני (כה יד)

כאשר התעתד הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א לבקר בלובלין, צוה הרה"ק רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א על תלמידיו להכין לכבוד האורח החשוב במבואות העיר קבלת פנים מפארת, ואלו הוא עצמו, הסתגר בחדרו.

התחבא תלמידו הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א במקום, משתאה לדעת מה יעשה רבו. לפליאתו, שמע כיצד הרבי ממרר בככי ושופך שיחו, "רבנו של עולם, עתה יבוא אלי הרב מברדיטשוב, צדיק אמת, ואני ריק מכל ומאום אין בי, איך אשא פני ואנה אוביל חרפתי.

אם תשאל מדוע איני בוש מפניך, אודה,

עליה, שאל מי היה האורח החשוב, ורבי לייב שרה'ס השיבו שהיה זה הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל זיע"א, שבאותה עת התעתד לשמש מנהיג בישראל.

ט"ו התמנותו הוא נסע לאותו ח"ט בכדי לקבל הסמכה מאחד מל"ו צדיקים שבדוד, מאחר והח"ט הזה הוא אחד מהם, ואתה סע כעת לארץ ישראל, וה' יתברך יצליח דרכך ככרכת הצדיק. (גניי כתבים)

כ כי אמר ה' להם מות ימתו במדבר ולא נותר מהם איש (כו סה)

ס"ו אחד מאנשי בית הרה"ק רבי יצחק מנעשכ"ז זיע"א. זוגתי הרבנית שהיתה מיחסת, נכדת הרה"ק הבעל שם טוב זיע"א, התיסרה מכאבים, היה עליה לעבר נתוח מרוב, ולצרף כף נסעה לעיר לובמלא, בה היה דוקטור שהתמחה בתחום בו סבלה נוראות.

מ"ח כי אינה מסגלת לכאב כל כף, שלחה אחר הרבי שנגענה לבקשתה, והגיע לבקרה. בהגיעו למטתה, היא בכתה והתחננה לפניו להעתיר בעדה, באשר כשל כחה להוסיף ולסבל את יסוריה המרים.

פ"ח הרבי וספר לה מעשה, אדם פשוט ביותר נלקח לבית עולמו, בית דין של מעלה לא מצאו לו כל זכות, וגיטו משפטו לפני בית הדין העליון, אף גם שם לא מצאו במה לזכותו, וגיטו משפטו לפני בית דין היותר עליון, וגם הם לא מצאו במה לזכותו.

ק"ז עלה משפטו מבית דין לבית דין, עד שנאלצו להציג משפטו לפני השם יתברך החפץ חסד, אולי יזכהו. הכרוז הושמע בכל העולמות, אולי ימצא גבורו מליץ אחד מני אלפי, אחר הניחו את עונותיו הרבים על כף

לייב, תחלה עליך לנסע לעיר פלוגית ברוסקיה, שם תפנה לח"ט ששמו כף וכף, אף הזרה בבוץ אליו ובהתנהגותך עמו.

ה"ס נסע לעיר המדברת, ורכש לעצמו בד לתפירת בגד, לאחר שדרש וחקר אודות מקום מגורי הח"ט, הגיע לביתו, הביא עמו את הבד, ובקש מהח"ט לתפר לו מלבוש. נענה לו הח"ט בחיוב ואמר, מדוע לא, הלא זוהי מלאכתי, והשנים קבעו את היום בו ישוב החסיד לקבל את הבגד המוכן.

מ"ה הזמן, פנה הלקוח לבית הח"ט, והשתומם לראות עגלה הנצבת בפתח הבית. הוא בקש להכנס פנימה אל הח"ט, אף העגלון פנה אליו והתרה בו, רבי יהודי, איך רשאי להכנס עתה.

ה"ד לו החסיד, אם תאמר לי מה הסבה לכך, אציג לך, ואם לאו, אכנס פנימה. השיב העגלון, איך רשאי להכנס מאחר ואורח חשוב שוהה עתה בבית, בתוך כף ראה איש כמלאך אלקים יוצא, מתישב על העגלה, ומפליג מיד לדרך.

ה"ט נכנס לבית הח"ט ובקש את הבגד שהזמין. אמר לו הח"ט, אצלי נהוג תמיד למדד תחלה את הבגד שתפיתי, לראות האם הוא תפור כראוי. הח"ט הלבישו בבגד החדש ואמר, הבגד טוב להפליא, אפשר אפלו לנסע עמו לארץ ישראל.

ה"ס עמד משתאה, ראה במו עיניו כי רוח הקדש שורה על הח"ט, ויצא לשלום ומלא שמחה, אחרי שקבל הסמכה מאיש צדיק זה לנסע לארץ הקדש. הוא חזר לרבי לייב שרה'ס וספר את כל אשר קרהו.

מ"א כי בא לבית הח"ט וראה עגלה העומדת ליד ביתו, שהמתינה לאיש כתאר פני מלאך אלקים שיצא מהבית ועלה

שפכֵּל הַנְּרָאָה לֹא יָרַד הָרֵב לְסוּף טַעֲנוּתֵיהֶם, וְעַלֵּיהֶם לְהַמְשִׁיךְ לְמַחוּז חֲפָצִים כַּמְתַּכְנֵן, הֵם עָשׂוּ דִרְכָם לְטִיסְמִינִי, שֵׁם חִזְרוּ עַל תְּבִיעוּתֵיהֶם בְּפָנָי בֵּית הַדִּין הַגָּדוֹל.

בגדל חריפותו החל רבי משולם להתפלפל עם חברי בית דינו בחדוד ולבון הלכתא, והחליטו כלם פה אחד שדיני קשיא שנו כאן, רק כעבר שבועים, עלה בידם להוציא לאור את מסקנת הדין.

נשותוממו בעלי הדין לראות, שהפסק זהה להפליא לאותו הפסק שקבלו מהגאון אב"ד זאנאוואליב, רבי שמואל זאנוויל. הוציאו השנים מתחת ידם את פסקם הראשון, והראוהו לרבי משולם, באמרום שהרב מזאנאוואליב הוציא פסקו תוך חצי שעה.

חלטה דעתו של רבי משולם איגרא, בידעו כי דין קשה ומסבך לפניו, חפץ היה לבקר את אותו גאון שהוציא לאור דינו בזמן כה קצר, וכן עשה.

בבאו להתם, שאלו רבי משולם לפשר הדבר, "כאשר הצינו בעלי הדינים את טענותיהם", השיב רבי שמואל זאנוויל, "הבנתי מיד כי הר קשה לפני, נכנסתי לחדרי פנימה, עשיתי תשובה, ואבכה ואתחנן אל ה' שיזכני להוציא דין אמת לאמתו, וזכיתי שהש"ד בעצמו בא אלי וגלה לי רז זה".

אם כן הדבר, הפטיר רבי משולם איגרא, "אין כל פלא. איש קדוש שהגיע למדרגה נשאה כזו עד שהש"ד בעצמו גלה לו פסק דין, בודאי בכחו להוציא משפטו תוך חצי שעה". (צדיק מה פעל)

וראיתה אתה ונאספת אל עמיה גם אתה כאשר נאסף אהרן אחיד (כו יג)

חובה שעל המאזנים, אולם על כף הזכיות לא נמצאה אפלו אחת.

והנה בא מליץ ישר רגני, שנברא על ידי איזו מצוה קלה שקים הנפטר או שמא אפלו רק חשב לעשות, והמצוה היתה מערכת בכמה וכמה פניות ומחשבות זרות, לכן היה אותו מליץ עלוב ביותר. הוא הביא עמו קפה גדולה, הניחה על כף הזכיות, והכריעה לזכות. **הקפה** הזו היתה מלאה בייסורים שסבל אותו האיש בימי חייו, ורק בזכותה יצא משפטו לזכות. סים הרבי מנעשכז ואמר, עתה אמרו אתם, היש חלילה להתאונן על יסורים. הרבנית התנחמה בדברים אלו. (זכרון טוב)

ויקרב משה את משפטן לפני ה' (כו ה)
בין שני סוחרים שתפים שעשו בצוותא עסקים חובקי עולם, נפל סכסוך אודות סכום עתק, הם נמנו ונמרו לנסע לעיר טיסמניץ, שם יציעו את ענגנם ויתדינו בפני רבי משולם איגרא וצ"ל.

בדרבם עברו דרך זאנאוואליב, בה עצרו בתחנת בינים, בעל האכסניא שהתענגו למטרת נסיעתם, התודע שבדעתם לנסע לטיסמניץ הרחוקה בכדי לעמד לדין, והוא שכנעם להתדין בפני הרב מרא דאתרא, **רבי שמואל זאנוויל** וצ"ל, שהיה גאון בתורה וצדיק תמים.

נתרצו הסוחרים לדבריו שהיו דברי טעם, והצינו טענותיהם לפני הרב. נכנס רבי שמואל זאנוויל שהיה אביו של הרה"ק רבי יהודה צבי מטטערטין זיע"א לחדרו, וכעבר מחצית השעה יצא עם פסק דין, וחרץ את משפטם.

בעיני השנים לא הוטב הדבר, לפסק במהירות דין תורה מסבך וקשה, ולכן החליטו

לו כי הוא נמצא במחנה צבאי סגור ומסגור, ואין אדם שיוכל להכנס למעונו פנימה.

בקט הרב מאחד מנכבדי העיר שיתלנה עמו למחנה הצבא, כשהגיעו אל המקום, ראו שהוא מקף בגדר מסביב, מחסר ברהר ספס הרב על הגדר, וקפץ פנימה.

הזקיף העומד על המשמר הבחין באדם הקופץ מעל הגדר, ומהר לעברו עם נשק שלוח, במטרה לעצרו, לתדהמתו ראה יהודי נכבד בעמיו, לבוש בגדי הדר, ועליהם אותות כבוד מהצאר הרוסי.

שח לו הרב כי נכנס למחנה במטרה להשתדל אצל הגנרל לשחרר אלפים חילים, והזקיף הלך להודיע זאת לגנרל, שנאות לפגשו.

משהתייצב לפני המפקד, תמה הלה כיצד הרהיב עוז בנפשו להכנס למקום סגור ומסגור, אך במקום תשובה, פרץ הרב בבכי ושפר לבו, באמרו, כי אי שחרור אלפים החילים אינו נותן לו מנוח.

הגנרל התרשם עמקות מטוב לבו, וממסירותו נפשו של הרב למען אחיו, ופקד לשחרר על אתר את כל החילים היהודים לבתייהם, רק אז שב הרב לערוך את הסדר. בהגיעו לביתו, הראו מחוגי השעון על השעה ארבע לפנות בקר. (עולם חסד יבנה, מתוך תמיד כתבי רבי צבי פסח פראנק)

ולא תהיה עדת ישראל כצאן אשר אין להם רעה (כו יז)

מדי שנה ביום ראש השנה, נהוג היה בבית מדרשו של הרה"ק **רבי מרדכי מנעשכזי** זיע"א, להניח במגרה שבשלתו הקוריאה יין ועגות, למען יקדשו ויטעמו דבר מה מיד אחר התפלה, שכן היתה תפלת היום מתארכת

הדירין כסדרו, פוקד היה הרה"ק **רבי יצחק מנעשכזי** זיע"א בשלום הרה"ק **רבי שלום מנעלזא** זיע"א, ומתענג במצב בריאותו, משהגיעה לאזניו השמועה כי הרבי מבעלזא חושש לעיניו, ומתעתד לעסק ברפואות למענו, פקד עליו הרבי מנעשכזי על ידי שליח שנסע לבעלזא, שלא ישתדל לרפא את עיניו, ואכן כידוע בזקנותו היה סגל נהור.

לאחר זמן ספר רבי יצחק כי אחד מהצדיקים שישב בסנהדרין של מעלה, נתעלה למקום עליון ביותר, היה צרף בצדיק אחר שימלא את מקומו, ורצו שרבי שלום יסתלק מהעולם וישב במקומו בסנהדרין של מעלה.

מחמת שדיעתי כי העולם זקוק לו גדו, פעלתי בתפלותי שיטלו מאור עיניו ואז יהא כאלו נפטר, כדאיתא (מדריס סד: 'סומא חשוב כמת', למען יוסיף לחיות עמנו בעלמא הדין. זכרון טוב)

אשר יוציאם ואשר יביאם (כו יז)
על מעשה חסד נועז של **רבי אליהו חיים מייזל** זצ"ל רבה של לודז', כותב רבי צבי פסח פראנק גאב"ד 'רושלים מפי ר' מנחם בושטן חסידה.

באחת השנים לפני חג הפסח, השתדל רבי אליהו חיים לשחרר שנים עשר אלה חילים יהודים שחננו באזור לודז' בערב החג. משפנה היום, נודע לרבי אליהו חיים כי רק עשרת אלפים חילים שחררו, וכאלפים גדו נשארו במחנות הצבא, כף שלא יוכלו להסב בליל הסדר.

גמר הרב בלבו שלא יסב ליד השלחו, ואף לא יכנס לביתו, עד שישחרר את אלפים החילים הנותרים. נסה לברר את כתבתו של הגנרל, ולא עלה בידו עד הלילה, רק אז נודע

מעטָה וסובב הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א בכפרים ובגירות, במטרה לאסוף כספים עבור דבר מצוה כלשהו, ועשה שבתו בגאוןאליב, אנשי העיר לא ידעו להעריך את האורח הגדול, ואכן לא נהגו בו כבוד פיאות.

יציא מן הכלל היה הרב מרא דאתרא, רבי **שמואל זאנוויל** זצ"ל אביו של הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין זיע"א, הוא הראה לאורח החשוב אותות הערצה נפלאים, וכבוד ביותרת הכבוד במשך כל זמן שהותו בעיר.

בציאת השבת הוסיף הרב והעניק לו סכום הגון, יתר על מה שהשיגה ידו, למען המצוה שעבורה בא, היה זאת בתור פיוס והרגעה, על אי הכבוד שנהגו בו בגי זאנואליב, גם סעודה גדולה ערך לכבודו של רבי שמעלקא.

טרם נפרד לדרך פתח הרבי ואמר, כאשר צדיק מגיע לעיר, הוא מבקש מהשיל"ת שישפיע לו כח לברך את מי שירצה, אלא שבגער הזאת לא מצאתי מי שראוי לקבל את הברכה, אי לזאת הרניי מוסר ברכותי לכבוד מר, ויבקש נא משאלות לבו.

ענהו הרב מזאנואליב, שאלתי ובקשתי, שיברכני הרבי שאזכה לבו צדיק כמותו, ורבי שמעלקא נענה לו וברכו. מברכה זו זרחה שמשו של הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין זיע"א, שהעניק חמה בתורתו, בצדקתו, ובקדשתו המפלאה. (צדיק מה פעל)

ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני ה' על פיו יצאו ועל פיו יבאו הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה (בו בא)

מעטָה בתושב קוממיות שנולד לו בן בשעה טובה, ובקש לכבד את רב המושב, **הרב בנימין מנדלזון** זצ"ל, בסנדקאות. הרב שכבר שמש כסנדק אצל בן אחר של אותו

עד סמוך לחשכה. מפתח המגרה מצוי היה בידי השמש ר' נחמן שקראו לו "נחמן הארז", שכן גבה קומה היה.

שנה אחת בעצומה של חזרת הש"ץ במוסף, בין התקיעות דמעמד, פנה אחד המתפללים לשמש ואמר, "נחמן, לבי חלוש, ורעב אנכי". הראה לו ר' נחמן באצבעו על פיו, מרמז שאסור להפסיק עתה.

אחר זמן מה חזר אותו מתפלל ואמר, "חלוש אני ועלי לאכל". השמש חזר וסמן באצבעו על פיו לאות שאסור להפסיק, וכך נשנה הדבר כמה פעמים.

לפני התבה עבר רבי מרדכי, ואחר כל סדר תקיעות, נהוג היה שהקהל אומר 'היום הרת עולם', והחזן שותק. הרבי שעמד בקרבת מקום, שמע את היהודי מתאונן על חלשתו ומבקש לטעם, רמז לר' נחמן שיתן לו את המפתח, הלך אל שלחן הקריאה ופתח את המגרה, מזג כוס לאותו יהודי, והורה לו לקדש.

משראה כי הלה בש ונגלם לקדש בתוך התפלה לעיני כל הקהל הקדוש, לקח הרבי את הכוס בעצמו ואמר 'תקעו בחדש שופר' וכו', ברך ושתה, למען ישתה המתפלל ויסעד את לבו, ואחר שב למקומו אצל התבה לסיים תפלתו.

לאחר התפלה קרא לשמש ר' נחמן ואמר לו, אפשר יהא יהודי שלבו חלש ואין אתה חומל עליו, ראיתי בצערו ורחמתי עליו, ואחר חזרתי לתפילתי, בטוחני שכשם שאני מרחם על יהודי זה, כך ירחם הקדוש ברוך הוא עלינו ועל כל ישראל. (רספי אט)

ונתתה מהודך עליו למען ישמענו כל עדת בני ישראל (בו כ)

זיע"א, עובדא שארעה עם הרה"ק רבי אברהם זיע"א, אחיו של הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זיע"א.

היה זה אחר שפריץ רשע הוציא גזרה אכזרית על כל היהודים הדרים בכפרו, פי עליהם לעקר מדינתם ומפרנסתם, ולקבע את מגוריהם בעיר. באו אנשי הכפר בצרתם לרבי אברהם, התחננו לפניו שיעתיר בעדם ויבטל את רע הגזרה.

השיב להם שישובו לבתיהם, ויבואו לפניו בשנית בראש חדש. משהגיעו אנשי הכפר בראש חדש, עמד רבי אברהם בדרך לטל ידיו לסעודת היום, והוא פתח ואמר, אמרו חז"ל (חולין ס:): מה נשתנה שעיר של ראש חדש שנאמר בו 'לה', אמר הקדוש ברוך הוא, שעיר זה יאה כפרה עלי, על שמעטתי את הירח.

הענין בעריכת סעודה בראש חדש, הוא משום ד'שלקו דומה למזבח', ואכילה בקרבן. נמצא שבזה שאנו אוכלים סעודה, אנו מכפרים בכיכול על שמעט הקדוש ברוך הוא את הירח.

הלא הדבר ידוע ומפורסם, שבני ישראל נמשלו ללבנה (עי' סמו"ד טו נו), אם עכשו יעלה בידי הפריץ האכזר לגרש את יהודי הכפר ממקומם, ימצא ששוב ימעטו את הירח, דהינו, את בני ישראל שנמשלו לה.

עמד רבי אברהם והפטיר באזני הבאים, "אם כן הדבר, אינני מתישב כעת לסעודת ראש חדש", שהה זמן מה כשהוא שוקע בהרהורי הקדושים, אחר אמר להם נחרצות, יכולים אתם לשוב לביתכם, הגזרה נתבטלה. (מפי ספרים וסופרים)

יהודי, לא אבה לקבל את הסנדקאות פעם נוספת, כמובא, אולם האיש עמד בעקשנותו.

באותו זמן נדדמו הרב מנדלזון אצל מחתנו הרה"ק רבי אהרן מנעל'א זיע"א, וקשב להציע לפניו את הענין, בנוסף, התכוון הרב כמנהגו להניח בפני הרבי קויטל'ך מתושבי קוממיות, איש איש ובקשותו.

נשנכנס הרב לחדר הרבי עם פתקאות בני המושב, אמר לו הרבי שיניח רק את הפתקא שלו, שכן כאשר מתברר רב המקום, מתברכים בזכותו כל אנשי המקום הנכללים בברכתו.

הרבי הוסיף שהגם שידועים דברי הרמ"א (י"ד סי' רסה סע"י יא) שאין לתת פעמים סנדקאות לאדם אחד, נוהגים שלא להקפיד בזה ברב העיר, והטעם כי כל צנור ההשפעה לבעלי הבתים, בא מן השמים על ידי המנהיג, הרב.

על ידו ובשבילו מתברכים הכל בשפע, אזי יוכלו הם לחזקו ולתמכו שיוכל לישב על התורה והעבודה, ולשמור משמרת הקדש, למען כבוד ה' ותורתו. וכך אברך אותך, ועל ידך יתברכו כל בני קהילתך בשבילך בשפע טובה לחיים ולברכה.

כאשר שמע הרב מנדלזון אלו הדברים, השתומם מגדל קדשתו שהשיב לו תשובה ברורה על ספקותיו בדבר הסנדקאות, טרם שישאל שאלתו, לא דבר ולא חצי דבר, רוח הקדש נזרקה מפיו בבחינת 'טרם יקראו ואני אענה'. (אור ישראל גליון כא)

ויטעיר עזים אחד לחטאת לה' על עלת התמיד יעשה וינסכו (בח טו)

ספר הרה"ק רבי משה מבאיאן זיע"א חתנו של הרה"ק רבי נחום מבאיאן טשערנוביץ

שבועת ימים מצות יאכל (כח יז)

בנעצומם של ימי חג הפסח, הגיעה לאזני

הרה"ק **רבי מרדכי דב מהורונסטייפל**

זיע"א השמועה כי בעגרה אינואנקוב הסמוכה להורונסטייפל מקום מגוריו, נמצאו תגרנים יהודים העוסקים במכירת קמח חמץ ביום השוק שלפני אידיהם, החל בדרך כלל בימי חג הפסח.

הרבי שלח להתרות בהם פעמים אחדות לכל יעברו על אסור תורה, אך הדברים

נפלו על אזנים ערלות. לשנה האחרת כאשר באו אליו בעלי בתים מאינואנקוב לשבת הגדול, קרא אליהם באמצע עריכת השלחן, "יהודי אינואנקוב, הלא הזהרתכם שלא תסחרו בחמץ בחג הפסח, דעו כי כבר נפסקה הלכה שאין בעור חמץ אלא שרפה.

ביום טוב ראשון של פסח, פרצה לפתע אש

גדולה באינואנקוב, עלו באש כל בתי היהודים, עד שאפלו שבגדים וחפצים שהטילום אל פלג המים שבפאתי העיר, הוסיפו לבער ולעלות בלהבות, ויהי הדבר לאות ולמופת.

עוד באותו לילה, ברגע בו נודע לרבי אודות

השרפה, הפסיק את עריכת הסדר של יום טוב שני, והורה לבנו מהר"ל ולחתנו מוהר"מ גיטרמן וצ"ל, לצאת ולסובב על פתחי הבתים בעיר, ולהתרימם לטובת הנשרפים שנשארו חסרי כל, וכו' להכין עבורם מצות לצרכי החג, בהושיטו להם את תרומתו הראשונה והנדיבה בסוף עשרים וחמשה רבליים.

רק בשעה שלוש לפנות בקר, כששבו השנים

ממסע ההתרמה, השלים הרבי את עריכת הסדר. הוא ידע להשתמש במדת התקיפות נגד פורצי גדר, אבל בו בעת גם במדת

החמלה והחנינה. (תורי זהב)

בראש חודש כשישב הרה"ק **רבי יששכר בער**

מראדושיץ זיע"א לסעודה במקצת

תלמידיו ומקורביו. הזדמן לשלחנו אחד מגדולי המתנגדים.

בשעת עריכת השלחן פנה הרבי אל האורח

בשאלה, מדוע אינכם מקפידים על סעודת ראש חודש כמו החסידים, הלא הלכה מפורשת בשלחן ערוף עד שהמכבר יחד לה סימן מיוחד (אר"ח סי' תט), מצוה להרבות בסעודת ראש חודש'.

המתנגד שהיה תלמיד חכם מפרסם, לא מצא

מענה בפיו, והרבי המשיר בדבריו, החלוק בין מתנגד לחסיד הוא, שהמתנגד בשעה שזוכה ועושה מצוה, יודע שהוא עשה מצוה ומניחה בתיק המצוה. ואם עובר עברה חלילה, יודע שנכשל ומניחה בתיק העברות.

לעמתו החסיד, מספק בכל עת האם יצא

ידי חובתו כלפי הקב"ה, דומה עליו בכל רגע שהוא חוטא, וכן על המצות שעשה הוא מספק אם עשה כהגון, כי אולי הייתה לו איזה פניה בעת עשייתה. וידוע מאמר חז"ל (בריכות נה.) 'עכשו שאין בית המקדש קום, שלחנו של אדם מכפר עליו'.

מאחר ובמשנה הראשונה בשבועות שנינו כי

'שעירי ראשי חודשים מכפרים על שאין בהם ידיעה לא בתחלה ולא בסוף', שאין מכיר בחטא אלא הקדוש ברוך הוא בלבד' (וי"ט), והמדרגה הזו נמצאת בקרב החסידים כאשר נתבאר, על כן נזהרים הם בסעודת ראש חודש.

הוטבו הדברים בעיני אותו גדול, מני אז

הקפיד על עריכת סעודת ראש חודש, ומדי חודש בחודשו בעת הסעודה, מזכיר היה בדחילו ורחימו את הדברים ששמע מפי הרבי. (נפלאות הסבא קדישא)

למוצאי שבת

באחת הערים הגדולות הרחוקות מווילעדניק, התגורר גביר עתיר נכסים אשר ביום מן הימים נהפך עליו הגלגל, כל רכושו אבד, והוא נותר עני ואביון.

משהגיע לאזניו שמו של הרה"ק רבי ישראל דב זיע"א **המגיד מווילעדניק**, בעל שארית ישראל, ובשמעו אודות מפתיו המפלאים, עלה במחשבתו לנסע אליו ולהסית לפניו את מרי שיחו. אולם ממחשבה למעשה היה הדבר קשה לבצוע, שכן לא היה בידו אפלו פרוטה לפרטה, ואף ימצא את הכסף הדרוש להוצאות הדרך. מכר האיש את הפר האחרון שנשאר לו לפליטה מהימים הטובים, ובדמי המכירה עלה בידו לנסע את מרבית הדרך.

משכבו פרוטותיו מכיסו, שרף את שארית דרכו רגלי, עד שהגיע לוויילעדניק. כשדמעות חונקות את גונו, ספר לרבי את כל המוצאות אותו, את נפילתו מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, ובקש את ברכת הרבי ואת עצתו, לדעת לאן יפנה ומה יעשה.

השיב לו הרבי כי מחר עתיד להערה היריד בעירה הסמוכה, נארינסק, ובכו יסע ליריד זה, ומשם תבוא ישועתו. התפלא האיש, ושאל את הרבי, לשם מה יעשה זאת, ומה יוכל לפעל שם כשאין בידו מאומה לסחר בו.

מננה אני עליך לנסע ליריד נארינסק, אמר לו הרבי בתקף, 'וה' יתברך יזמין לך שם את כל צרכיך. אף הנני מזהירך בדרך אחד, האדם הראשון שתפגש בו, עליך לעשות עמו 'עסק', וממנו תצמח ישועתך, השמר והזהר לכל תשכח חלילה את דברי אלו."

הלך האיש מווילעדניק לנארינסק משך שעות רבות, וכאור הבקר דרכו רגליו בשעריה, עם כניסתו לעיר נתקל בקבצן היושב וממתין,

וידו משטת אליו לקבל את נדבתו. בכיסו לא היה אלא מטבע אחת בת שלשה גרושים, והוא נתעצב עצב רב על שאין באפשרותו לתת לעני נדבה כאשר בשנים עברו, אולם במחשבה שניה עלה בדעתו מאמר חז"ל (מנחות קי.) 'אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכון לבו לשמים', נתן לעני את המטבע שברשותו, ובקש ממנו קופיקה אחת עודף. "לא אתו לך אף פרוטה", השיב הקבצן לאיש המפתע, 'רצוני שתתן לי את המטבע כלה', סרב האיש לותר על פרוטתו האחרונה, נטל בחזרה את המטבע, ועזב את העני לנפשו.

נעבר כמה רגעים חלף במחוה הרהור, שמה 'לעסק' זה התכונן הרבי באזרתו החוזרת ונשנית, שעלי לעשות עסק עם האדם הראשון שאפגשנו, כי ממנו תבוא ישועתי. חזר האיש על עקבותיו, אולם הקבצן כבר לא היה במקום.

הוא הבין כי הלא דבר הוא, התרוצץ אנה ואנה ברחובות העיר ובכל פנות השוק, אף הקבצן איננו, נעלם כאלו בלעתו האדמה. לפנות ערב עשה האיש את דרכו בחזרה לוויילעדניק מאכזב, ואמר לרבי כי במשך יום היריד לא נדדמן לו כל עסק לענות בו.

השיבו הרבי, "מיהו האשם בכך שנהגת כפי שנהגת, הרי פגשת בקבצן שלא היה אלא אליהו הנביא בכבודו ובעצמו, בכמה מאמצים ובכמה יגיעות עלה לי הדרך, עד שהצלחתי לשלח אותו למענה ליריד נארינסק.

אלו רק היית נעתר לבקשתו ונתת לו את המטבע שברשותך, הרי היית נושע ומתברך בעשירות לכל ימי חיך, עתה הספלת לעשות, אף את הנעשה אין להשיב. תלש האיש את שערותיו מרב צער וחרטה, אולם שעת הרצון עברה, והרבי לא השיב לו דבר. (סיפורים נפלאים).

יומא דהילולא

לא נהוג לומר ודוי בקול רם, כי אם בקול דממה דקה. (באר החסידות)

בשנותיו האחרונות, בהן מעט אביו לצאת מחדרו, שמש רבנו כמוציא ומביא בקרב העדה הקדושה, כשהוא יושב בנגוד לרצונו בראש המסבים בשבתות וביומי דפגרא. לאחר הסתלקות אביו בשנת תרי"ט, נסתלקה תקופה בת חמשים שנה בהן היה כרוך אחר אביו, ונכנע לפניו כתלמיד לרב, שותה מבאר תורתו, ומתחמם לאורו הגדול.

רבים מחסידי אביו דבקו בו ולא הרפו, עד שנעטר להפצרותיהם ופתח את מדרשו כממשיך דרכו של אביו הקדוש. אולם הוא אהז בפלח השתיקה, כבש מעינו מלהשמיע דברות קדש, וכל דרכיו היו בהסתר.

משגברו עליו הפצרות זקני החסידים, שבקשו לשמע מדבריו, פתח רבנו והחל משמיע מדברי חכמתו העמקים, שהיו ספונים שנים מעמקי נפשו. "ירה כחץ בלבבות ישראל להורות דרך בעבודת ה', בשבת קדש קדם התפלה ובקעודות שבת קדש, והיה לבנו נמש כדונג מאמרותיו הנכוחים והישירים, ובמתק לשונו הטהור. (הקדמת בנו לספרו אהבת דוד)

רעה נאמן היה לעדתו, דלתי חדרו פתוחים לכל עני ונדכא, ובכל עת ושעה נכון היה לירד מן ההר אל העם, התענגו בכל צרכיהם הגשמיים, ויעצם בכל צעד ושעל בכל ימי חייהם. הגם שהקדיש זמן רב לצבור, מאן בתקף לקבל כספי פדיונות מהחסידים ששחרו לפתחו, כשהוא מקים בנפשו שגא מתנות יחיה'.

אורו של רבנו זרח כבנו הגדול של אביו הרה"ק **רבי מנחם מנדל מקוצק** בשנת תקס"ט בטומשוב, נקרא על שם זקנו רבי דוד היילפרין אב"ד אוסטראה שהיה מתלמידי הבעל שם טוב. אביו הקדוש התבטא אודותיו, "את דוד שלי הנני מיטיב להפיר, עודני זוכר באיזה מחשבה הבאתיו לעולם הזה". (אמת ואמונה)

כבר בימי ילדותו נכרו בו סימני חכמה וטהרה, זכה ללזות את אביו בנסיעותיו לרבו הרה"ק **רבי שמחה בונם מפטיסחא**. צרף וזקק כל מעשיו לשם שמים, עד שאביו העיד בו כי הוא "בקי בכל חובת הלבבות", לא בנדפס".

בהגיעו לפראו, היה לחתן החסיד רבי צבי הירש די שקעס, והתגורר סמוך לשלחנו באופטשנע, כשהוא מוסיף קדשה על קדשתו, שוקע בעמקי התורה משוש חייו, ומשים לילות כימים. אחר זמן מה עבר להתגורר בצל אביו בטומשוב, ומשם המשיך עם אביו לקוצק.

כרוך היה אחר אביו הקדוש, אשר העריכו ביותר וקרא עליו את הפסוק (שמואל א' יח יד) ו'יהי דוד בכל דרכיו משכיל', לומד עמו שעורים מספר מדי יום, בעוד הרבנית מפרנסת את הבית ביד רחבה, באמצעות בית המסחר שפתחה.

פעם נחלה קשות והגיע עד שערי מות, לפתע הוטב מצבו, והוא קם ממטתו בריא. שאלו אביו, בני, מה ראית בשעה שהיית מרחף בין חיים למות, ענה רבנו, בהיותי גוסס בא אלי היצר, והזכיר לי לומר ודוי בקול רם, למען ישמעו כל הנוכחים הסמוכים למטתי. ועניתי לו, שאצלנו בקוצק

הרה"ק רבי דוד מקוצק זיע"א

ישׂראל מפילוב זיע"א, הרה"ק רבי צבי הירש מלומאז' חתן הרה"ק רבי שלמה יהושע דוד מראדזמין, רבי ברוך מרדכי שנסתלק בצעירותו. ישעיה, שלמה.

חזניו

רבי יעקב שפירא, רבי יצחק שמחה בונים עסטרייך, רבי שרגא פייביל וינגוט, רבי יעקב פלוימנבוים, רבי רפאל יעקב טאומן, רבי אברהם אליעזר לנדברג, רבי אברהם גרפינקל.

מאמרותיו

וישלח יעקב מלאכים לפניו (בראשית לב ג) מאחר שבטח בעזרת ה' יתברך, שלח את המלאכים מלפניו, להורות שאינו זקוק לעזרתם.

כי שמרתי דרכי ה' ולא רשעתי מאלקי (תהלים יח כב) **נאשר** 'שמרתי דרכי ה'', ולא אמרתי 'כחי ועצם ידי עשו לי את החיל הזה', אז 'לא רשעתי', אלא הודיתי שבא לי זאת רק 'מאלקי'.

ברש"י (ויקרא א י) **נאמר בעוף ריח נחוח'**, **ונאמר בבהמה, ריח נחוח'**, **לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכונן לבו לשמים**. הממעיט יודע בעצמו שצריך לכוון לבו לשמים, אבל לא כן המרבה, עליו נאמר 'ובלבד שיכונן לבו'.

טוים אבר מאברי האדם לא נברא לריק, לכל אבר תפקיד משלו. אדם אינו חי אפלו שניה אחת לבטלה, לכל רגע עבודה משלו. אם אדם אינו ממלא את הרגעים, הרי שהוא חוטא נגד עצמו. פתוב 'ואברהם זקן בא בימים', הוא בא עם הימים, לא השאיר שניה אחת לבטלה. (בית קוצק)

רוח הקדש גלויה היתה דבר שבשגרה בבית מדרשו, החסידים מרגלים היו שהרבי קולע למחשבותיהם, ויודע כל צפונות לבם. מופתים גלויים ראו בדבריו, אולם דברים אלו לא תפסו כל מקום בעדת חסידי קוצק, החסידים שבאו אליו דרשו וקבלו עוד ועוד מהרבי שיינקר את גידיהם, ויורה להם את הדרך ילכו בה.

המוני חסידים בכל רחבי פולין דבקו בו בכל לב ונפש, שנתו בצמאון רב מבאר חכמתו, והתחממו באור תורתו וקדשתו.

התנצל לפניו חסיד ותיק, אמר, בימי אביו הקדוש הוספתי כאן טהרה, ועתה הענינים יגעים. ענהו רבנו, כך שמעתי מאבי ז"ל, אם אין אדם מתכונן לקבלת טהרה, אין המקוה עוזרת מאומה, אם מתכונן אדם לקבלת טהרה, הקב"ה עוזרו. (בית קוצק)

למעלה מ"ד שנה מלא את מקום אביו בבית מדרשו אשר בקוצק, בדומה לאביו פרח מעניני העולם, הרבה בקדשה ובטהרה, מעודו לא הסתכל מחוץ לארבע אמותיו, ושמר על עצמו מכל משמר, וראתו קודמת לחכמתו המפרסמת בברבים.

בהגיעו לבן ששים לזקנה, קפצה עליו חלשה, באחרית ימיו חלה, וביום ה' לסדר 'ויכפר על בני ישראל', פרשת פנחס, כ"ב תמוז תרל"ג, עלתה נשמתו הטהורה השמימה. ויטמן סמוך לקבר אביו בו היה כרוך במשך כל ימי חייו, בעיר קוצק. השאיר אחריו דור של צדיקים, אשר המשיכו לטוות את שרשרת הזקה שסיודה בהררי קל, דברי תורתו ולקטו בספר אהבת דוד, ועוד. (אהבת דוד, בית קוצק)

צאצאיו

הרה"ק רבי יעקב יהושע מפילוב זיע"א, ממלא מקומו הרה"ק רבי חיים

פרשת פנחס

אליהו הנביא בלימוד התורה

בעת שהיה הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א טרוד ועסוק בבנין בית הכנסת, בא לבקר אחיו הרב רבי לייביש. כשראה את אחיו עובד בעצמו בחומר ובלבנים, לא מצא הדבר חן בעיניו והוכיחו על כך, הלא חז"ל אמרו כיון שנתמנה אדם פרנס על הציבור אסור בעשיית מלאכה בפני שלשה, מדוע אם כן אתה עובר על דברי חז"ל.

השיב לו מהר"ש: אחי יקירי, ידוע תדע כי בהיותי עוד בסקאהל היו לי שני חברים מובהקים אשר למדנו ביחד, וגילו לי מן השמים שאם האדם לא ינום ולא יישן אלף לילות כסדרם ויהא עוסק בתורה יכול הוא להגיע אל השלמות האמיתית. גמרנו בינינו להיות נעורים כלילות ולעסוק בתורת ה'. חבר אחד נפרד מאתנו אחרי שעברו כמה מאות לילות השני נפרד ממני אחרי שמונה מאות לילות כי כשל כח הסבל מרוב הקדושה ולא יכול היה לעמוד יותר ואנוכי נשארתי עומד על משמרתי לבדי.

בלילה האלף קמה רוח גדולה וחזקה, מפרקת הרים ומשברת סלעים, ושברה את כל חלונות בית המדרש. הנרות כבו והחושך השתרר בו. מרוב פחד רציתי ללכת לביתי אך הרוח עצרה בעדי. מרוב צער ויגון התחלתי לבכות לפני ה' יתברך, וברוב עמל ויגיעה באתי עד ארון הקודש. פתחתי את הארון וצעקתי מנבכי לבי לפני הבורא ברוך הוא עד אשר ריחם עלי והסערה שככה.

לפתע בא אליהו הנביא זכור לטוב ולמד אתי כל התורה כולה, וההלכה האחרונה אשר למד עמי היתה הלכות בית הכנסת, ואיך אמסור את המלאכה הקדושה הזו ביד איש אחר.

וסיים מהר"ש את דבריו: האמן לי, אחי יקירי, כי לו היה לאל ידי הייתי בונה בעצמי הכל מהמסד ועד הטפחות, רק השם יתברך יודע כי כשל כוחי, אך מה שבכוחי לעשות הנני עושה בעצמי ('אדמו"רי בעלזא' ח"א עמוד קנז).

על הפסוק (במדבר כה יא): **פִּינָחַס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הִלְהֹן הַשֵּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי**, מביא הרה"ק ה'אביר יעקב' זיע"א על נשמת אליהו הנביא שניתנה לפנחס, ואליהו הוא שמורה ומלמד תורה, וזה רמז בראשי התיבות: **'בְּקִנְאָתִי' - ק'נָה נְשִׁמַּת אֱלִיהוּ ת'וֹרָה י'וֹרָה**.

מחלוקת לשם מחלוקת

סיפר הגאון רבי דוב בעריש מטשיבין זצ"ל, שבאמריקה פרצה פעם מחלוקת גדולה בין שני אישים חשובים בסכסוכים שונים ובדינים ומשפטים, ולבסוף שקטה המריבה ונעשה שלום ביניהם על ידי שנודעו שהנדיב שתומך בהוצאות הדיונים והעו"ד וכו' הוא תומך ומסייע בכל צד הנופל בכדי להמשיך מחלוקתם (הגאון רבי יהודה רבינוביץ זצ"ל, 'בצלו חמדותי' עמוד צד).

על הפסוק (במדבר כו ט): **וְכִנֵּי אֱלִיאֵב נְמוּאֵל וְדָתָן וְאָבִירָם הוּא דָתָן וְאָבִירָם קְרִיאֵי הָעֵדָה אֲשֶׁר הֵצִי עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן בְּעֵדַת קָרַח בְּהַצְתָּם עַל ה'**, הביא בספר 'ליקוטי יהודה' בשמו של הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זיע"א: לכאורה לא מובן, דתן

ואבירים לא היו משבט לוי ולא חשבו על עצמם, והתורה פרסמה שמם לדראון, ואילו ר"נ מקריבי הקטורת התכוונו לעצמם והתורה חסה על כבודם ולא פרסמה את שמותיהם. ונראה כי יתכן עוד לסלוח לאדם שאינו יכול להתגבר על יצרו ועל כבודו המדומה ושואף לגדולות, אבל לבעל מחלוקת לשם מחלוקת שאין לו טובת הנאה מזה אי אפשר לסלוח ויש לפרסם שמו לגנאי.

בני קורח לא מתו

הגיד הרה"ק מוה"ר חיים ויטאל זיע"א: "מורי [האר"י הקדוש] זהה"ה היה נצוץ משה רבינו עליו השלום. והיה בצפת איש אחד בשכונתו שהיה מכחיש בכל מה שאמר. עד שאמר לו מורי זהה"ה פעם אחת: עדיין אתה מכחישני, אם הייתי רוצה הייתי עושה שהארץ בולעת אותך. אלא שאין כוונתי להזיק שום אדם. ושאלתי אותו והפצרתי בו ואמר לי, שהוא גלגול קרח, ובא לשמוע ממנו כדי לתקן את עצמו, אבל עדיין היה מחזיק במחלוקת כבראשונה (ספר הגלגולים' פרק סד).

הרה"ח ר' דוד שוואגער, שהיה משמש בקודש אצל הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זיע"א, אמר שראה בספרי הרב חיד"א ז"ל, שבימי האריז"ל העז אחד להתלוצץ ממנו בפניו. והאריז"ל החריש. ושאלוהו תלמידיו הקדושים למה אינו מענישו לכבוד התורה ויתקדש שם שמים והשיבם זה המתלוצץ יש בו מניצוצי קורח, ואני יש בי מניצוצי משה רבינו ע"ה, דאיתפשטותיה בכל דרא ודדא ובכל צדיק וצדיק, ויכולני להבליעו בלב האדמה, כמו שהבליע משה רבינו ע"ה את קרח ועדתו, אלא לפי שבימינו כבר התחיל עולם התיקון חס לי להבליע נפש מישראל לשאול תחתית.

והוקשה לו הא אמרינן במסכת בבא בתרא (עד.), כל תלתין יומי וכו' ואמרי משה אמת ותורתו אמת והן בדאין, ואיך אם כן נמצא בזמן המאוחר, בימי האריז"ל, ניצוץ מקרח שיחלוק על משה שבימיו, הוא האריז"ל, כיון שכבר נזכר בש"ס תשובת חרטתם וגם וידויים.

והציע את דברי הרב חיד"א ז"ל וקושייתו עליהם לפני הרה"ק מהוסיאטין. והשיבו כרגע בלשון קדשו: איך האב געהערט פון עלטער שווער, ער האט געהערט פון זיידן: ס'שטייט 'הן בדאין', דארף דאך שטיין 'ואנחנו בדאין'. נאר דאס זאגט די גמרא עדות, אז זיי זענען ליגנערס, זיי זאגן טאקע 'משה אמת ותורתו אמת' אבער זיי האלטן נאך ניט דערביי [-שמעתי מחותני זקני, הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זיע"א, ששמע מזקני, אביו הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, שדקדק בלשון הגמרא שהם אומרים 'הן בדאין', והוה להם למימר 'ואנחנו בדאין'. אלא שבזה מעידה הגמרא שהם שקרנים, ואם כי הם אכן אומרים 'משה אמת ותורתו אמת' עם כל זאת הם כלל אינם אווזים בכך]. ולכן ראינו בכל דור כמה מיני קרח שחולקים על משה שבדורם ובעונותינו שרבו מרעה אל רעה יצאו לכפור בתורה מן השמים, ואפילו לכפור בעיקר ח"ו, ד' הטוב יגדור פרצות עמו ישראל ברוחניות ובגשמיות ויתן בלבנו לשוב אליו באמת ובתמים (קבוצת כתבי אגדה' עמוד קנב).

על הפסוק (במדבר כו יא): 'ובני קרח לא מתו', הביא הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א בספרו 'אגרא דכלה', בשם רבו הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב זיע"א: "שמעתי מאת כבוד אדמו"ר הרב הקדוש מהרמ"מ זצוק"ל, רמז הפסוק 'ובני קרח לא מתו'. הגם כי קרח בעל

המחלוקת מת, עם כל זאת 'בני קרח' תלמידיו בעלי המחלוקת 'לא מתו', כי בכל דור ודור יש ניגוד מבעלי המחלוקת על הצדיקים וההולכים בתוכם, ונ"ל דנפקא מינה למיבעי רחמי.

מיעוט שיחה

כדי להמחיש ערכן של מלים, היה ה'חפץ חיים' זיע"א גותן משלים שונים. פעם נפגש החפץ חיים בעיר מוסקבה עם אחד הנדיבים הידועים ונכנס איתו בשיחה בענינים שונים. חתנו ר' צבי שליוה אותו, ניסח באותו זמן מברק דחוף, וכרגיל עשה כל המאמצים לצמצם במספר המילים כדי לחסוך בהוצאות התשלום. תוך השיחה עם הנדיב, הרגיש החפץ חיים שעלולים לבוא לידי דיבור שיש בו משום לשון הרע, והעיר מיד: ראו נא כמה מדקדקים האנשים בניסוח מברק וסופרים כל מילה ומילה, ולמה, משום שהם יודעים שכל מילה עולה להם בכסף, ואם בעניינים הנוגעים לממון בלבד מדקדקים כך הבריות, כמה יש לדקדק ולספור כל מלה אם זה נוגע לאיסורים חמורים ופוגע גם בהפסדי ממונות וגם בדיני נפשות (תנועת המוסר ח"ד עמוד 144).

שכתבו, כי פה של לומדי תורה דינו ככלי שרת אשר ישרתו במ בקודש, כי אין קדושה כקדושת התורה ולזה אסור לדבר בו אפילו דברי חול הגם שאין בהם דברים האסורים. והוא מה שרמז במאמר 'לפוח' שהוא פה העמל בתורה שבו שוכן חצי שמו יתברך, 'משפחת הפוני', פירוש, צריך לפנות מפיו כל חוץ מהגות בתורה ובזה נכללים חלק אחד מהמ"ח מעלות שהם במיעוט שיחה במיעוט שחוק במיעוט תענוג וכדומה להם שבענף המותרות.

אל תרבה שיחה עם האשה

פעם אחת עוד בהיות הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זיע"א בפשיסחא, הלך יחד עם הרה"ק רבי יצחק מווארקא זיע"א לפשיסחא, והיו צריכים לסכין קטן. עמדה אשה זקנה עם סכינים למכירה. ניגש הרבי מווארקא ושאל על המחיר. אמרה הזקנה: ארבע פרוטות. ואמר לה הרבי מווארקא, שלא יתן רק שלש פרוטות. צעק הרבי מקוצק: 'אל תרבה שיחה עם אשה' שווה גם כן פרוטה אחת ('אמת ואמונה' עמוד 5ט).

סיפר החסיד המופלג רבי יוסלי מלבוב, כי הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א, בעל מחבר ספר הקדוש 'בני יששכר', בעת היותו אב"ד ריביטיש, בא פעם לעיר לבוב לבקר את הגאון המפורסם מוה"ר יעקב אורנשטיין זצ"ל, בעל שו"ת 'ישועות יעקב'. ובשעת שיחתם באה לפני הגאון האב"ד דלבוב עלמה אחת, כדי לשאול שאלה. הגאון מלבוב התעניין אודות פרטי השאלה, ואחר כך פסק לה מה שפסק, והעלמה הלכה לה לדרכה.

לאחר שהלכה מלפניהם, העיר הרה"ק בעל 'בני יששכר' להרב מלבוב: השאלה האחרונה

על הפסוק (במדבר כו ג): 'לפוח משפחת הפוני', כתב רבינו האור החיים' הקדוש זיע"א: יש להעיר למה הוסיף אות שאינה נמנית מאותיות השם שהיה לו לומר 'משפחת הפוני', אלא רמז לשאר מעלות המנויים שם במ"ח שהם מיעוט שיחה מיעוט שחוק, ושאר הענפים הדומים לאלו, והוא אומר 'לפוח משפחת הפוני', פירוש, פוח הוא לשון פה... ואומר 'משפחת הפוני', פירוש, שצריך לפנותו ממותרות המורגשות גם מהשחוק ומדברים בטלים כי הם מונעים קיום התורה באדם. ומצאתי לחסידי ישראל

ששאל מר את הנערה, לא היתה מעין השאלה, והיתה שלא לצורך, והתכוון להעיר לו שהרבה שיחה עם אשה שלא לצורך.

לשמע הערתו של הגאון מדינוב חלשה דעתו של הרב מלבוב, נתכרכמו פניו מכאב, וידום. בראות הגה"ק מדינוב כי חלשה דעתו של הרב מלבוב, התחיל לפייסו בדברים, אולם הגאון מלבוב לא נענה לו, ולא רצה להתפייס, והמשיך לשבת באלם ודומיה. מובן שהתאמץ ביתר שאת לרצות את הרב המרא דאתרא, ולהעביר ממנו חלישות דעתו.

לאחר שראה הגאון אב"ד דלבוב כיצד הרה"ק מדינוב מרבה להפציר בו, נענה ואמר: אם יראה לי מר מקור מפורש בתורה הקדושה, לדברי המשנה 'אל תרבה שיחה עם האשה' אקבל פיוס מכ"ת.

לשמע דבריו הללו, שקע הרה"ק מדינוב ברעיונותיו, והרהר כרבע שעה, ואחר כך פתח את פיו הקדוש ואמר: בתורתנו הקדושה מצינו שתי שאלות. האחת, ששאלו בנות צלפחד את משה רבינו ע"ה. והשניה, היא השאלה ששאלו אותו הטמאים, ובתשובתו של משה רבינו ע"ה אנו מוצאים שלטמאים השיב: 'עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם' (במדבר ט ח), **ואילו לבנות צלפחד לא אמר את הדברים הללו, כי אם נאמר (שם כז ה) 'וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת מִשְׁפָּטָן לְפָנָי ה', ולבנות צלפחד לא אמר מאומה, ולמה לא אמר גם להם כמו שאמר לטמאים 'עמדו ואשמעה', אלא על כרחך מכאן ראייה שלא להרבות שיחה עם האשה, ומהאי טעמא גם לא רצה משה רבינו ע"ה להרבות דברים שלא לצורך.**

לאחר ששמע הגאון מלבוב את המקור הנפלא הזה, נחה דעתו, ואמר להרה"ק מדינוב: "ישר כח" (היכל ישראל, גפן ישראל על מסכת אבות).

ואכן כך כתב הרה"ק מדינוב בספרו 'אגרא דכלה' (פרשת בהעלותך): 'ויאמר אליהם משה

עמדו וכו'. לכאורה תיבת 'אליהם' מיותר לגמרי, אך הוא זהו **בבנות צלפחד לא השיב להם דבר עד שהקריב את משפטן, ולהם לא השיב כלום, ובכאן השיב 'עמדו ואשמעה' וכו', כי קיים בעצמו מה שאמרו רז"ל אל תרבה שיחה וכו' (אבות פ"א מ"ה) בדבר שאינו מן ההכרח לא השיבן. וז"ש בכאן 'ויאמר אליהם' דייק 'עמדו' וכו', כי בכאן אין איסור אל תרבה משא"כ בבנות צלפחד.**

חשבון הנפש

כתב ב'משנה ברורה' (סימן רלט סק"ט): כתבו הספרים, **שבבילה קודם השינה נכון לאדם שיפשפש במעשיו שעשה כל היום, ואם ימצא שעשה עבירה יתודה עליה ויקבל על עצמו שלא לעשותה עוד, ובפרט בעונות המצויים כגון חניפות שקרים ליצנות לשה"ר וכן עון בטול תורה צריכים בדיקה ביותר.**

"מעשה ונכנס אדם אל הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זיע"א והביע צערו שרוצה לקיים הפסוק 'וחטאתי נגדי תמיד' וכמעט שמעבירו על דעתו כי אינו יכול לסבול לחשוב כל היום מעוונותיו והדבר מר לו. ענה לו הרה"ק ברוב חכמתו: הנה מצינו בבית המקדש שהקריבו בכל יום קרבן תמיד וכמה זמן כבר לקח הקרבת התמיד סך הכל שעה קטנה ועם כל זה נקרא 'תמיד', כמו שנאמר (במדבר כח ו) 'עֲלֵת תָּמִיד הָעֶשְׂתִּיָּה בָּהָר סִינֵי לְרִיחַ גִּיחַח אֲשֶׁה לָּהּ, והיינו משום שהיה קבוע תמיד בכל יום ויום. כן הוא בעוונות שיש לקבוע זמן מה בכל יום ויום בקביעות ותמידות להתבונן על עוונותיו, ובזה יקיים הפסוק 'וחטאתי נגדי תמיד', ואין מן הצורך לחשוב כל היום כולו מעוונותיו (תורות ועובדות מבית רבותינו' עמוד שלד).

י"ב גוזזנים של טהרה

"סודות תורתך חשקתי, **אכנס לפני ולפנים**" (מפיוטי רבי יעקב אביחצירא ז"ע)

יעקב האביר לשושלת אביחצירא המעטירה זיע"א איש תם יושב אוהלים, מלמד אמרותיו לאלפים ולרבבות בתאפיללת שבמרוקו הקדומה, ומתוכו מתפשטים והולכים, "ב ספרים בזהקים כגוניי שבטי יי-ה, אשר כל אחד מהם בגוון אחר יצבע. זה בעומק הקבלה, וזה בפשטות האמונה, זה ברנן ושיר, וזה בתפארת המליצה, וכולם שווים להאציל רוח טהרה ולהרוות את האדם הצמא, המבקש למצוא מזון ומרפא באלה ימי האחרית.

י"ב חיבורי 'אביר יעקב' (כ"ה כרכים): שני מדורי ביאור נפלאים מובנים לכל נפש | אלפי מראי מקומות ופענוחים | עיצוב מרשים ומהודר

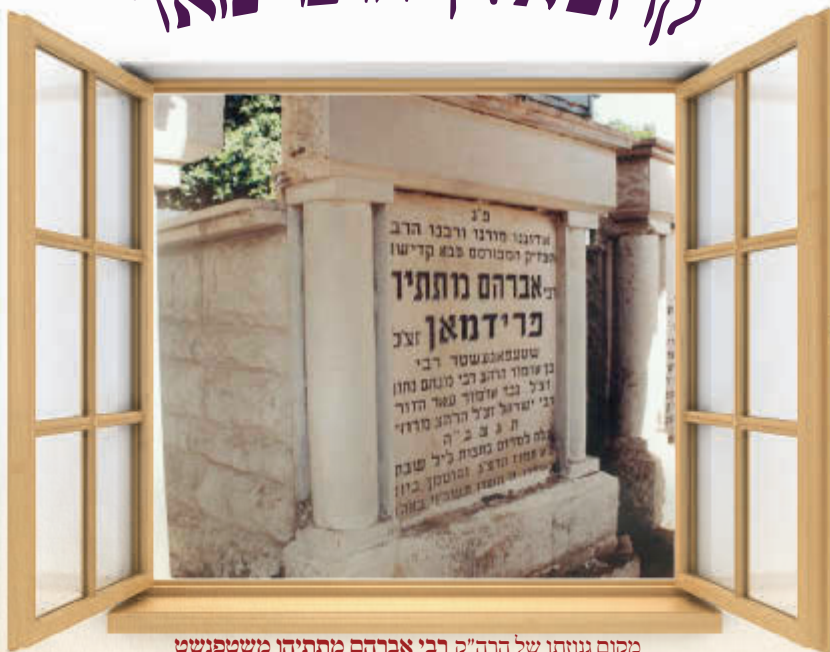
אור להבת החסידות לישרי לב

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
 ארמונד שיחי' בן איזה < צילה שתחי' בת דורה
 רונית בת ינינה יעל < בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחיו
 להצלחה רבה ומזופלנה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של הרה"ק רבי אברהם מותת'הו משטפנשט

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
 והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
 - מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 וְהגליון בדרך אליך